

Valikoima

Frans Mikael Franzénin

Runoelmia.

Suomentanut

Em. Tamminen.

Runoilijan kuvan ja elämäkerran kanssa.

Helsingissä,
Kustannusosakeyhtiö Otava.

1891.

Helsingissä,
Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa,
1891.

Sisällys:

Johdatus ja selityksiä . . . . . IX.

Selma ja Fanny.

Runotar	3.
Ihmisen kasvot	6.
Kolme sulotarta	10.
Kauneuden koti	13.
Samppanjaviini	16.
Ainoa suudelma	18.
Fanny	20.
Peili	22.
Tähdet	24.
Kiiltomato	25.
Taivaankaari	27.
Taivaanranta	30.
Laululintu	32.
Kukat	34.
Vuohi	36.
Paperileija	38.
Kyyhky	40.
Kointähti	42.

Kukkaissalko	44.
Kelkkaretki	46.
Kuihtumaton kukkanen	49.
Ilmakannel	51.
Sammalruusu	53.
Pääsky	55.
Lähde	58.
Myrttikruunu	60.
Eetun uni	62.
Uusi Eedeni	66.

Ihmiselämä ja luonto.

Pienoiset	71.
Poika	76.
Kotona oleville	77.
Nuorelle tytölle	81.
Nuorukaiselle	84.
Ainoa lasi	86.
Riemun hetkinen	88.
Pöytälaulu	91.
Kanoni	93.
Väärä viinin jumala	94.
Rekiretki	96.
Köyhä tyttö	100.
Emman valitus	103.
Löydetty	106.
Morsian	110.
Vastanainut	112.
Kotoinen onnellisuus	113.
Vilhelmin puoliso	116.

Esikoinen	120.
Ristimispäivä	121.
Hautauspäivä	124.
Äidittömät	127.
Äiti kehdon ääressä	130.
Äidin hoito	133.
Äiti parka	135.
Emma äidilleen	137.
Äiti ja poika eli luonnon ihanuus	139.
Eräissä kultahäissä	143.
Isoäiti	146.
Ukon kehtolaulu	149.
Elon hetket	150.
Joulukolehti köyhille lapsille	152.
Kierto (Convolvulus)	154.
Laakson lilja	156.
Valkovuokko	157.
Sinivuokko	157.
Mimosa ja reseda	158.
Sirkkuseni	160.
Tunturin satakieli	162.
Juokse, porosein	167.
Araapialainen	170.

I s ä n m a a.

Suomalainen kansanlaulu	175.
Hymni maalle	177.
Suomen viljelys	180.
Ylioppilaslaulu	188.
Laulu H. G. Porthanin hautajaisissa	193.

Priki ja Pursi	195.
Sisällinen yhdistys	198.
Käynnillä Fiskarin tehtaalla ja siihen kuuluvalla vaski- kaivoksella	201.
Kellgrenin kuoltua	204.
Laulu maanmiesten kesken	206.
Reinin rannalla	208.

Kertovaisia.

Vanha soturi	213.
Kolme veljestä	221.
Katariina Maununtytär	274.
Muudan tapaus Ateenassa	276.
Pyhimystaru	278.

Mietelmiä.

Laulun synty	239.
Maailman valkeus	241.
Nuo kaksi ovat yksi	244.
Ajan kolme tytärtä	246.
Yksipuolisuus	250.
Jättiläinen ja keri	252.
Ennen ja nyt	255.
Tähti	258.
Rouva . . . . lle	258.
Tohtori Ahmasen hautakiveen	259.
Sohvi äidilleen	259.
Päivän ääniä	260.
Varjo	260.
Kukkaköynnös	261.

Vanha ja uusi järjestys	261.
Puhe	262.
Eräälle työkumppanille	262.
Kointähti	263.
Sovituksen oppi	265.
Kuolinhuokaus	270.
Muistolaulu	272.

Oikaisuja.

Siv.	4	säe	6, 8	lue	laskeui, sulkeui.
”	16	”	3—5	”	Joudu, jos jaloa suurta sä tahdot, henkeä ällös sä sammua suo. Tyhmä, min riemuna j. n. e.
”	27	”	6	”	pää toinen parhaallaan.
”	36	”	3	”	Vaan kiliparkas jälkees — huomaa! —
”	73	”	9	”	niin kovin olin ujoksuva.
”	80	”	13	”	aavistatki
”	128	”	1	”	Ei, hän tähti
”	161	”	18	”	myös sinne sirkku mennä saa,
”	175	”	11	”	Metsänkin kodassa
”	180	”	6	”	maass’ urhotöiden j. n. e.
”	183	”	4	”	taistellen vastahan petoja, nälkääkin;
”	”	”	18	”	jo pyhä totuus saarnaa j. n. e.
”	”	”	21	”	Jo sorron linnat j. n. e.
”	185	”	1	”	O! muistot ajan sen, j. n. e.
”	186	”	16	”	hyveiden lämpimän ja liekin levittää
”	191	”	16	”	pelihin; ajan, sielus j. n. e.
”	196	”	18—19	”	Grotiusta paremmin.
”	208	”	9	”	Tää on j. n. e.
”	233	”	14—15	”	voiva. Riemu

Kertovaisista runoelmista on kolme viimeistä eredyksestä jäänyt pois sarjastansa; ne ovat siis painetut kokoelman loppuun.

Johdatus.

Suomen kaunokirjallisuuden historiassa loistaa Franzénin nimi kirkkaimpana tähtenä ennen Runebergiä. Mitä Porthan oli tieteellisellä alalla sitä oli Franzén runollisella: välittäjä 18:n ja meidän vuosisatamme välillä, keskus, johon ruotsinvallan ajan kaikki jaloimmat riennot yhtyivät, tullaksensa uuden ajan perinnöksi, vankaksi uutisrakennuksen pohjaksi. Franzénin jälkiin astui Runeberg.

Frans Mikael Franzén syntyi, vanhempainsa esikona, Oulussa 9 p. Helmikuuta 1772. Suku oli Karjalasta kotoisin. Runoilijan isä Zakarias Frantzén oli kauppias, äidin nimi oli Helena Schulin. Franzén on itse ihmetellyt kuinka hänessä oli voinut syntyä runohenkeä, kun hän oli kasvanut tervatynnyrien ja kauppatavarain keskellä. Mutta kotiseudun luonto epäilemättä oli omiansa herättämään runollisia tunteita:

siinä oli avara meri, mahtavat kosket ja valoisat kesäyöt, joina vanhempien pihalla seisovan viirinsalon päästä lauloi harvinainen muuttolintu, jonka luultiin ennustavan ihmisen kuolemaa (ks. *Kotona oleville ja Tunturin satakieli*). Sen ohessa kotikin vaikutti samaan suuntaan: siinä oli ihmeellisen kaunis, lempeä ja hurskas äiti, joka, aivan nuorena naimiseen menneenä, vanhimmassa lapsessansa vähitellen näki ennemmin seurustelijaa kuin poikaa. Ja äidiltään poika perikin lempeän luonteensa, äitiin hän kiintyi mitä hellimmillä rakkauden siteillä. Usea runoelmakin muistuttaa häntä (esim. *Peili ja Äiti ja poika*).

Jo kolmetoista-vuotiaana Franzén tuli ylioppilaaksi Turussa. Porthan, joka tutki tulokasta, ennusti todistuksessaan, että nuoresta ylioppilaasta kerran tulisi «kirjallisen yhteiskunnan valo» (*lumen reipublicæ literariæ*). Ja tämän ennustuksen täyttämiseen Porthan itse oli avullisena. Franzén asui näet kaksi vuotta hänen kodissaan, ja myöhemmin hän seurasi Porthania matkoilla ympäri Suomea. Helppo on ymmärtää miten kanssakäyminen semmoisen miehen kanssa nuoreen Franzéniin vaikutti. Runoilija onkin mitä lämpimimminkin tunnustanut kiitollisuudenvelkansa Porthania kohtaan, esim. kauniissa runoelmassa *Porthanin hautajaisissa*.

Joulukuksi 1787 Franzén palasi kotiin ja jäi sitten seuraavan vuoden pois yliopistosta. Tehtyänsä ensimmäisen matkansa Tukholmaan hän kotimatalla sai tiedon isänsä äkkinäisestä kuolemasta. Nyt hän katsoi velvollisuudekseen olla rakkaan äitinsä avuksi kaupaliikkeessä, mutta hän huomasi pian, ettei hänestä ollut kauppiaksi. Hän siis palasi opintoihinsa ja tuli vuonna 1789 maisteriksi Turussa.

Äiti oli sillä välin mennyt uuteen avioliittoon kauppias Lars Keckmannin kanssa, joka lapsipuolia kohteli niinkuin hellä isä ainakin. Promotsioonin jälkeen Franzén taas jäi vuoden kotiin ja oli sen jälkeen vuoden Upsalassa, missä hän tutustui Kantin filosofiaan. Vuonna 1792 hän tuli dosentiksi Turussa.

Siihen aikaan hän jo harjoitteli runoilemista. Olihan Franzén jo varhain alkanut sepittää runoelmia, mutta 1792 hän ensikerran esiintyi julkisesti runoilijana. Hän kirjoitti tämän vuoden promotsiooni-runoelman ja piti sittemmin kuningas Kustaa III:n kuoleman johdosta runomittaisen surupuheen. Viimeksi mainittua Porthan muutamissa kohden korjasi, sillä nuori runoilija ei vielä ollut löytänyt sitä sointuvaa muotoa, jolla hän pian yleisöä ihmetytti; sitä paitse itse ainekin vietteli häntä korupuheisuuteen, joka oikeastaan oli hänen luonteellensa vieras.

Mutta jo seuraavana vuonna 1793 Suomi ja Ruotsi oppi tuntemaan, että sillä oli runoilijanero aivan omi-
tuista ja uutta laatua. Silloin julaistiin muutamat Franzénin runoelmat Tukholman sanomalehdessä «Stockholms-posten», jonka toimittaja oli kuuluisa runoilija Kellgren, hänkin Porthanin oppilaita. Kellgren liitti yhteen niistä runoelmista mitä kiittävimmän arvostelun. Mutta tuo runo olikin *Ihmisen kasvot*, ihmeen kaunis ideaalisuuden puolustus ajan materialismia vastaan. Samaten oli näitten runojen joukossa *Runotar* ja *Vanha soturi*. Pian seurasi niitä *Kolme sulotarta*, *Pienoiset* y. m.

Samaan aikaan kuin Franzénin ensimmäiset runot julaistiin oli hän itse taas Tukholmassa, tutustui Kellgrenin kanssa ja saavutti hänen suosiotansa ja ystävyytensä. Kaksi vuotta myöhemmin Porthan hankki hänelle tilaisuuden tekemään jotensakin pitkän ulkomaanmatkankin. Rikkaan kauppiaanpojan seurassa Franzén matkusti Tanskaan, Saksaan, Ranskaan ja Englantiin. Kaikkiällä runoilija ahkerasti tutki kirjallisia ja taiteellisia oloja, mutta sen ohessa hän innokkaasti seurasi valtiollistakin elämää. Ranskaan tullessaan hän oli täynnä toiveita siitä että vallankumouksen kautta syntyisi uusi ja parempi aika ihmiskunnalle. Vieläpä hän Ranskan vapauden kunniaksi kirjoitti

ranskankielisen runoelman (*A la liberté française*), joka julaistiin ranskalaisessa aikakauskirjassa. Likemmin katsottuna Ranskan vapaus muutamissa kohden kyllä petti Franzénin toiveita; mutta laillisen vapauden hartaaksi ystäväksi hän koko elinaikansa jäi, sen näkee runollisesta kertomuksesta *Julie de St Julien eli Vapauden kuva*, jonka hän kirjoitti kolmekymmentä vuotta myöhemmin, mutta joka perustuu hänen tällä matkalla kokoelemiinsa muistoihin. Muita ulkomaanmatkan synnyttämiä runoelmia ovat *Laulu maanmiesten kesken* ja *Reinin rannalla*.

Kotimatalla Franzén taas kävi Tukholmassa, jossa hän muun muassa tutustui rouva Lenngrenin kanssa. Virkakin hänelle siinä tarjottiin, mutta hän riensi takaisin Turkuun, missä hän poissa ollessaan oli tullut nimitetyksi yliopiston kirjastonhoitajaksi. Muutamia vuosia myöhemmin hän sen ohessa tuli kirjallisuuden historian professoriksi, ja sittemmin hän vaihtoi tämän viran historian ja siveysopin professorinvirkaan. Papiksi vihittynä hän 1803 tuli Paimion palkkapitäjän kirkkoherraksi.

Vuonna 1797 hän voitti Ruotsin akatemian suuren palkinnon laulullansa runoilija Creutzin kunniaksi. Akatemian juhlapäivänä Franzén oli itse läsnä, ja Leopold, joka antoi hänelle palkinnon, lausui hänelle kau-

niimman tervehdyksen, mikä koskaan on semmoisessa tilaisuudessa lausuttu. Kotimatalla ympäri Pohjanlahtea Franzén kirjoitti pitemmänpuolisen runoelman *Emili tahi ehtoo Lapinmaassa*, jossa myös löytyy tunnettu laulu *Juokse porosein*.

Samalla matkalla runoilija Kokkolassa näki nuoren tytön, Lilly Roos'in, joka häneen teki syvän vaikutuksen. Seuraavana vuonna tämä tuli hänen vaimokseen. Herttainen ja samassa järkevä kun oli, nuori rouva voitti kaikkien sydämmet, ja Franzénin koti tuli tästä lähtein mitä hauskimman seurusteluelämän keskuksiksi. Muutamia onnellisia vuosia kului, mutta jo 1806 Franzén kadotti rakkaan Lillynsä, joka kuoli keuhkotautiin. Seuraavana vuonna hän meni uuteen naimiseen runoilija Choræuksen lesken Sofia Kristina Wester'in kanssa, joka hänkin oli runoilijalle hellä ja rakas puoliso.

Näinä vuosina Franzén ahkerasti työskenteli kirjallisuuden alalla. Hän oli «Åbo Tidningar'in» toimittaja ja sepitti useampia runoelmia, sekä pienempiä viehättäviä lauluja, että pitempiä runoja isänmaallista tahi filosofillista sisällystä. Suomeksikin hän mukaeli Ruotsin kansallislaulun.

Näillä runoillansa Franzén teki nimensä yhä enemmän tunnetuksi ja rakastetuksi Suomessa. Surua he-

rätti siis kaikkialla sanoma siitä että Franzén Haminan rauhan jälkeen oli päättänyt muuttaa Ruotsiin. Eikä runoilija itsekään tullut tähän päätökseen ilman sisällistä taistelua. Isänmaahan hänen sydämensä oli kyllä lujasti kiintyneenä, mutta samassa kirjallisuuteenkin. Ja sen hyväksi toivoi hän voivansa vaikuttaa enemmän Ruotsissa; hän oli näet jo 1808 tullut Ruotsin akatemian jäseneksi. Sitä paitsi ehkä sekin seikka vaikutti, että hänen toinen vaimonsa oli Ruotsista kotoisin. Kuinka vaikea päätös hänelle kuitenkin oli, sen on hän itse tunnustanut siinä puheessa, jonka hän piti astuessaan Ruotsin akatemiaan.

Ennen muuttoansa, joka tapahtui 1811, Franzén 1810 Turussa painatti ensimmäisen osan koottuja runoelmiansa (*Skaldestycken* 1 bandet). Tämä kokoelma on, sanoo Cygnæus, kalliin maallinen kirja, joka siihen asti oli Suomessa ilmestynyt. Siinä löytyvätkin useimmat Franzénin parhaita lyyrillisiä runoja.

Ruotsissa Franzén ensin tuli Kumlan pitäjän kirkkoherraksi, sittemmin hän sai samallaisen paikan Klaran seurakunnassa Tukholmassa. Siinä hän 1829 kadotti toisen vaimonsa ja nai 1831 Kristina Elisabet Arvidssonin. Vuonna 1834 hän muutti Hernösandiin, hän oli näet tullut Ruotsin pohjoisimman hippakunnan piispaksi.

Kirkollisia virkojansa Franzén hoiti tunnokkaasti ja saavutti sanankuulijainsa suurta mieltymystä. Hänen saarnoista lausui Tegnér: «jos enkelit saarnaisivat, niin ne saarnaisivat niinkuin Franzén». Virsiäkin on hän kirjoittanut useita ja kauniita.

Mutta samassa hän ahkerasti harjoitti kirjailijaintoita muilla aloilla. Ruotsin akatemian jäsenenä hän kirjoitti koko 33 mainiota elämäkertaa. Ja runoilijana-kin hän oli hyvin tuottelias, hänellä kun oli ihmeellisen keveä runoilutaito. Vuonna 1824 hän rupesi painattamaan uuden kokoelman runoelmiansa, josta lopuksi tuli seitsemän osaa. Niissä on, paitsi lyyrillisiä runoelmia, myöskin muutamia isompia eepillisiä ja kaksi draamallista teosta.

Suomea ja suomalaisia Franzén ei unhottanut. Niin hän esim. Ruotsin valtiopäivillä innokkaasti puhui Värmlannin suomalaisten hyväksi. Ja sata vuotta Porthanin syntymisen jälkeen hän sai aikaan, että Ruotsin akatemia lyötti vuosittaisen muistorahansa Porthanin kunniaksi, ja hän kirjoitti sen johdosta entisen opettajansa elämäkerran, jossa hän taas lämpimällä kiitollisuudella muistuttaa Porthanin ansioita.

Seuraavana vuonna 1840 vietettiin Helsingissä Suomen yliopiston riemujuhla. Silloin Franzén kävi Helsingissä vastaanottaaksensa riemumaisterin seppe-

leen. Ijäkäs runoilija oli juhlan sankari: ei ainoastaan vanhat ystävänsä häntä ilomielin tervehtineet; innostuksella otti hänet vastaan myös uusi sukupolvi, joka ei ollut häntä ennen nähnyt, mutta joka oli lapsuudesta saakka oppinut rakastamaan hänen ihania runoelmiaan.

Franzénin viimeisiä elinvuosia katkeroitti tuskaisa tauti. Hänen ruumiinsa voimat riutuivat vähitellen; istuen keinutuolissa ei hän enää voinut nostaa päätänsä, joka voimaton riippui rinnalla. Vanhuksen jalkain juureen asetettiin silloin kukkia, että sairas ilahduisi niitä katsellessaan. Usein kun hänen luultiin nukkuneen, oli hän niistä kukista ajatellut runoelmaa, jonka sitten tyttärellään kirjoitutti (esim. *Kierto*, *Laakson lilja*, *Valkovuokko*, *Sinivuokko*). Viimeisen sairautensa aikana runoilija antoi tuutia itseään sängyssä, joka oli asetettu käyristetuille jalaksille, ja jota tavallisesti hänen nuorin tyttärensä tuuti. Tätä tapaa tarkoittaa *Ukon kehtolaulu*. Ja *Kuolinhuokaus* näyttää kuinka vanhus valmistautui jättämään elämää. Elokuun 14 p. 1847 hän nukkui kuoleman uneen Säbron piispankartanossa lähellä Hernösandia.

Kaikki arvostelijat ovat olleen yksimielisiä siitä että Franzén etupäässä on lyyrillinen runoilija. Sem-

moisena hän ensin saavutti aikalaistensa suosion, semmoisena hän säilyy jälkimaailman muistossa.

Silloin kuin Franzénin ensimmäiset runoelmat ilmestyivät vallitsi Ruotsin runoudessa 18:nnen vuosisadan järkiperäisyys. Käytiin sotaa «ennakkoluuloja» vastaan, ihailtiin hyvettä, vapautta ja valistusta. Semmoisessa luonteessa, kuin esim. Kellgren oli, valistuksen harrastus todellakin synnytti runoilijan innostusta. Mutta ei moni voinut seurata häntä tällä uralla; useimmiten järkiperäisyys synnytti kylmää ivaa tahi tyhjää korupuheisuutta. Ihmiset janoivat runoutta, joka puhuisi sydämmelle, eikä järjelle vaan.

Mutta ajalla oli kahdet kasvot, siis se lauloikin kahdella äänellä. Toinen oli järjen ja hengen, toinen nautinnon. «Ennakkoluulojen» seurassa poistettiin pian vanhat siveelliset periaatteetkin ja vapautettuna niistä ihminen ylisti nautintoa huolimatta hyveestä ensinkään.

Vaan ei tämäkään katsantotapa tietysti voinut tyydyttää jalompia mieliä. Eikä sekään auttanut, että Thorild järjen sijaan nosti tunteen lippua; melskeinen kuin hänen oma tunteensa oli, se vaan enensi häiriön hänen aikalaistensa mielessä. Missä oli rauhaa, sovintoa?

Vastauksen tähän kysymykseen löysi kaksi runoilijaa: Ruotsin Anna Maria Lenngren ja Suomen Fran-

zén. Molemmat viittasivat siihen maailmaan, jossa sovinto ja rauha säilyvät huolimatta aikakausien mul-
listuksista: kodin ja lapsuuden maailmaan. Siinä ei järkistellä, siinä iloitaan viattomasti. Ja kun he aset-
tuivat tälle kannalle, niin heidän runoelmissaankin säi-
lyi lapsuuden viattomuus, perhe-elämän hellyys. Ja-
noaville sydämmille tarjoutui luontoperäisten tunteit-
ten raikkaasti pulppuava hete.

Mutta rouva Lenngren oli nainen. Hänen vai-
kutusalansa rajoitti ajan ahdasmielinen katsantotapa.
Nuorena hän kerran koetti murtaa aituuksiansa, mutta
se ei onnistunut; sen tähden hän jäi kun jäikin rajoit-
tetulle alallensa.

Franzén taas oli mies: koko maailma oli hänelle
avoinna. Yliopiston opettajana hän tunsu velvollisuu-
deksensa tutustua ajan jaloimpien henkien ajatuksiin.
Itse hän oli tilaisuudessa suurissa kulttuurimaissa tut-
kia ajan sekä valtiollisia että muita rientoja. Ja suo-
malaisena hän tunsu velvollisuudeksensa kaikesta mitä
hän oppi ja näki etsiä etupäässä sitä, mikä soveltui
hänen kansansa luonteeseen.

Niin syntyi tuo Franzénin maailmankatsomus,
joka on niin ihmeellisen ylevä ja sovinnollinen, ettei
Ruotsin ja Suomen kirjallisuudessa häntä ennen löydy
sen vertaista, eikä hänen jälkeensääkään muilla kuin

niillä molemmilla, jotka ovat suorastaan jatkaneet hänen työnsä: Runeberg ja Topelius.

Luokaamme pikainen silmäys tähän maailman-katsomukseen.

On jo mainittu että Franzén, niinkuin 18:nneen vuosisadan miehet ylipäättään, harrasti valistusta ja vapautta. Runoelmassa *Kellgrenin kuoltua* hän ihastuksella muistaa Kellgrenin sanat, kun saapui tieto Ranskan vallankumouksesta: «olen itkenyt kuin lapsi — ei, niinkuin mies». «Emili» taas osottaa, että Franzén katsoi naisen asemaa vapaamieliseltä kannalta: hän siinä puolustaa naisen tasa-arvoisuutta miehen rinnalla. Myöhemmin hän kyllä kirkollisen asemansa johdosta vastusti yhtä ja toista vapaamielistä vaatimusta; mutta merkillistä on että hän 1825, keskellä ankaraa eurooppalaista vapauden vainoomista julkaisi runoelmansa *Julie de St Julien*, jossa sanotaan:

Kuin luonto itse, vaikka hirmumyrskyt,
 maanjäristykset, vedentulvat raivoo,
 lakinsa, järjestyksens' säilyttää:
 niin järki, totuus, ihmisoikeuskin
 viimeksi voittaa, vaikka pimeyden
 ja sorron mahdit kuinka kansaa painais;
 ja ajan kello, vaikka viisaria
 taapäinkin työnnetään, ei taapäin käy.

Vapauden ja valistuksen rinnalla Franzén ihaili hyvettäkin. Mutta tämä ihaileminen ei hänessä ollut järjen asia vaan; sanoohan Runeberg aivan oikein hänestä: «hän lauloi hyveestä yhtä ahkerasti kuin ajan muut runoilijat, mutta sillä tärkeällä erotuksella, että hyve ei näkynyt otsakkeena hänen runoissaan, vaan niissä eli alkunaineiksissaan, jotka ovat viattomuus, rakkaus ja ilo».

Tähän vaikutti epäilemättä tehokkaasti Franzénin uskonnollinen kanta. Siinäkin huomaa kyllä, että hän on 18:nneen vuosisadan mies: hän rakastaa tässäkin järkevää selvyyttä ja käytöllisyyttä. Mutta samassa on hänessä lämmin uskonnollinen tunnekin, joka täydentää järkipärisyyden. Mitä selvimmin Franzénin kanta ilmaantuu symbolisessa kertomuksessa *Kolme veljestä*. Ihmisen on käyttäminen elämää, tekeminen niin paljon hyötyä kuin mahdollista, toivossa että hän kerran saa nähdä toista täydellisempää elämää. Synkkä mietiskeleminen uskonnosta ja kevytmielinen uskonnon halveksiminen olkoot molemmat häneltä yhtä kaukana.

Franzén on itse viitannut mainittuun kertomukseen selittääksensä miten molemmat osat *Selma ja Fanny* sarjasta kuuluvat yhteen. Ensimmäinen osa, Selma-laulut, kuvaa maallista iloa, toinen, Fanny-laulut, taivaallista iloa, joka kehittyy maallisesta. Jo

tästä näemme selvästi Franzénin kannan mitä elämän iloon ja nautintoon tulee. Hän ylistää hetken nautintoa hänkin, niinkuin hänen aikalaisensa, mutta niin että

jos jaloa, suurta sä tahdot,
henkeä ällös sä sammua suo.

Tämä varoitus kohtaa meitä usein Franzénin lauluissa, ja niin runoilija on jalostuttanut nautinnon, löytänyt sovinnon sen ja hyveen välillä.

Näistä nyt mainituista periaatteista seuraa, että Franzén ihmisen ihanteeksi asettaa kaikkien sielunvoimien sovinnollisen yhteyden. Tämä ihanne ilmaantuu jo yksityiselämän alalla, esim. runoelmassa *Kolme sulotarta*, mutta samaten yhteiskunnallisessa elämässäkin (ks. *Yksipuolisuus*, *Muudan tapaus Ateenassa*).

Molemmat alat runoilija yhdistää *Ylioppilaslaulusansa*. Tämä laulu valaisee Franzénin kantaa mitä maalliseen elämään tulee yhtä täydellisesti kuin *Kolme veljestä* hänen uskonnollista kantaansa. Nautinnon ja hyveen keskinäinen väli esiintyy siinä, samaten kuin kodin ja isänmaan. Koti, se minkä ylioppilas on jättänyt ja se, mikä hänen kerran on perustaminen, olkoon hänen omanatuntonaan, työ isänmaan hyväksi hänen päämääränensä.

Isänmaa, se oli Franzénille, niinkuin Porthanille, epäilemättä Suomi, mutta Suomi Ruotsin rajojen sisä-

puolella. Arvostellessamme tätä Franzénin suomenmielisyttä meidän täytyy muistaa, että kansallisuudentunteella ei viime vuosisadalla ollut sama merkitys kuin nyt. Olipa moni, valistusfilosofian vaikutuksen alaisena, taipuvainen katsomaan eri kansojen omituisuuksia vastuksiksi vaan, jotka estivät ajan uneksimaa koko ihmiskunnan veljeytymistä.

Sitä merkillisempi on siis että Franzénissa syntyi niin vankka suomenmielisyys kuin se, joka esiintyy runoelmassa *Suomen viljelys*. On kuitenkin helppo nähdä mistä lähteistä tämä tunne on saanut alkunsa. Ensiksi aikakausi, Rousseau'n jäljissä, ihaeli luontoa ja luontoperäistä elämää, ja siitä seurasi myös kansanrunouden ihaileminen, joka Franzénin runoelmassakin ilmestyy. Toiseksi häntä innostutti Porthanin johdattama isänmaallinen viljelystyö, jossa hän itse oli tehokkaasti osallisena. Ja lopuksi hän iloitsi kun poistettiin semmoisia säädöksiä, jotka olivat sortaneet nimenomaan suomalaisten etuja ja vapautta, esim. Tukholman luonnoton kauppaetuoikeus. Kaikki nämät tunteet vaikuttivat, että Franzén mielikuvituksessaan näki ajan, jolloin

rinnalla Ruotsin Suomeani

ihmehtii maailma, mi siit' ei tiennytkään.

Kuka moittisi Franzénia siitä ett'ei hän ehtinyt kauemmaksi, että hän, kun eron hetki tuli, etupäässä tunsu eron synnyttämää katkeruutta, eikä liioin tulevaisuuden toiveita mitä Suomeen tulee (ks. *Priki ja pursi, Sisällinen yhdistys*)? Olipa hän kuitenkin laskenut peruskiven, jolle tuleva aika Suomessa rakensi itsenäisyyttänsä.

Sillä päivän selvää on meille suomalaisille, että Franzén, samoin kuin sittemmin Runeberg, mieleltään oli tosisuomalainen. Onpa jo Cygnæus viitannut siihen että hänen runoelmansa monessa kohden muistuttavat Kantelettaren runoja. Selityksensä tämä seikka saa siitä että Franzénin suku oli laulunrikkaasta Karjalasta kotoisin; ja tunnettu on sitä paitsi että runoilijan äiti hänelle, hengellisten laulujen rinnalla, opetti suomalaisia sananlaskuja ja muita kansanrunouden tuotteita. Ruotsissakin jo varhain on huomattu kuinka Franzénin runouden luonne muistuttaa hänen maanmiestensä Fresen ja Creutzin runoelmia. Mutta ennen kaikkea me nyt voimme selvästi nähdä että Franzén monessa kohden on Runebergin edelläkävijä.

Eikö jo Franzénin uskonnollinen kanta ole sama, joka kohtaa meitä *Vanhan puutarhurin kirjeissä*? Eikö *Vanha soturi* muistuta meille Vänrikki Stoolia? Ja mikä on tärkeintä: se kuva, jonka Franzén antaa Suo-

men kansasta, se on sama minkä kaikki tunnemme Runebergin teoksista. *Hymni maalle* esim. antaa meille pienen kuvaelman Suomen talonpojan elämästä, joka on ikään kuin luonnos Aaronin historiaan. Ja lopuksi: kun Franzén eron hetkenä lausui omat ja Suomen tunteet runoelmassa *Priki ja pursi*, niin hän siinä kertoo, kuinka Suomi nurkumatta kärsii kohtaloansa syystä että «on nimi veljellään ja maine, vapaus pelastettuna». Eikö tässä astu silmiemme eteen kansa, jonka «alttiut on rajaton», joka niinkuin Munter

kärsi vaivaa, räsitusta,

yhtä vaan ei — valitusta.

Syystä siis Runeberg on niin innokkaasti ylistännyt Franzénia. Hänen lauseistaan huomaa selvästi, kuinka hän Franzénissa on nähnyt neron, joka paremmin kuin kukaan muu on tyydyttänyt hänen suuren sielunsa henkisiä tarpeita. Jalompaa, kauniimpaa ja samassa asiallisempaa kuvaelmaa varmaan ei mikään runoilija ole toisesta runoilijasta antanut, kuin Runeberg Franzénista. Emme voi siis paremmin lopettaa tätä katsausta kuin kertomalla mitä Runeberg antaa «vanhuksen» sanoa Franzénista.

«Olen usein itsekseni puolustanut mielipidettä, joka varmaankin monesta tuntuu omituiselta, mutta joka kuitenkin minusta aina pitää paikkansa ja on päivän

selvä, sitä nimittäin, ettei ruotsinkielisissä runoilijoissa ole ainoatakaan, jota olisi niin vaikea oppia perinpohjin tuntemaan ja täydelleen käsittämään, kuin Franzénia. Hänen teoksensa saattavat senvuoksi minun mielestäni olla vanhastaan tutut ja kuitenkin joka kerta uudelleen lukiessa tuntua uusilta. Luuletteko minun tarkoittavani, että Franzén muka olisi hämärä, umpimielinen ja ylen oppinut? — Minun lastenlapseni osaavat ulkoa hänen runojansa ja laulavat niitä. Lapsi käsittää hänen sanojaan, tuntee mielihyvää niiden lempeästä sulosoinnusta ja iloitsee yksinkertaisista kuvista, sanalla sanoen: lapsikin voi tavallaan ymmärtää Franzénia. Mutta voidaksemme täydelleen tajuta sen taivaallisen viattomuuden ja puhtauden, joka Franzénin runoudessa kohtaa meitä niin pinnalla kuin syvyydessä, tulee meillä olla, lapsen turmeltumattoman mielen ohella, myöskin pitkän elämän koottu viisaus, kokemus, joka on elämän häikäiseväisyyttäkin kestänyt, ja tunne, joka, liioiteltuihin ja teeskenneltyihin mielivaikutteisiin väsyneenä, kahta vertaa lämpimämmällä rakkaudella on palannut ijäti tyvenen, raikkaan ja iloisen luonnon helmaan. En tiedä, mutta minun on monien muitten runoilijain teoksia lukiessani käynyt niin, etten ole niitä ymmärtänyt laisinkaan tai olen ymmärtänyt niissä kaikki tyyni yhdellä kertaa, niin etteivät ne uudestaan

lukiessa ole tulleet minulle selvemmiksi eikä rakkaammiksi entistään, vaikka olenkin niitä mielihyvällä uudestaan tervehtinyt ja iloinnut niiden opettavaisista ja kauniista tarkoituksista. Franzénin lauluja taas olen uudestaan lukemisella oppinut yhä paremmin ja paremmin ymmärtämään, ja mitä enemmän oma olentoni on selvinnyt, mitä toivorikkaammaksi ja tyynemmäksi oma sieluelämäni on tullut, sitä enemmän olen niissä löytänyt vastaavaa rauhaa ja ihanteellisuutta. Minusta tuntuu, kuin niitä voisi verrata vanhoihin alkuperäisiin taruihimme, jotka ilahuttavat lasta, innostuttavat nuorukaista ja vastaavat miehen syvällisimpiä mielipiteitä elämästä. Minä tahtoisin vaan Franzénin runoista sanoa kauniimpia ja puhtaimpia mielipiteitä. Sen vuoksi en pidä Franzénin runoelmain ymmärtämistä lastenleikkinä, vaikka mielelläni kuuntelen, kun lastenlapseni laulavat niitä huvikseen; vaan ajattelen sen sijaan, että ainoastaan se ymmärtää ja oivaltaa häntä oikein, jolla on rikas kokemus elämän valheloisista ja virvatulista, hairahduksista, intohimoista, taisteluista ja rikoksista, ja joka siitä, voitosta iloitsevin sydämmin, voi luoda katseensa siihen enkelimaailmaan, jonka Franzén lumooa eteemme«.

Valfrid Vasenius.

Paitsi mitä ylempänä on selitetty, seuraavat kohdat vielä kaivannevat selitystä.

S. 184—186 tarkoittavat m. m. yliopiston perustamista, suurta katoa 1600-luvun loppupuolella, isoa vihaa, Viaporin rakentamista, isojakoa ja Vaasan hovioikeuden perustamista. Mainitun hovioikeuden sineissä on kuvattuna Herkules hydraa ruhjoomassa.

S. 194. Vähä jälkeen Porthanin kuolemaa purettiin vanha akatemiahuoneus ja uusi läheni valmistumistaan.

S. 202—303. Sulkulaitokset Antskogissa ja Koskella olivat ensimmäiset, silloin ainoat Suomessa. — *Julin* oli kaivoksen ja tehtaan silloinen omistaja.

SELMA JA FANNY.

Runotar.

---

lähteen luona haavan alla
— ikuisesti muistan sen —
istuin, aikaa laulamalla
niinkuin ennen viettäen.

Illan taivahalla hohti
kultalieve päivyen.
Läpi lehvän mua kohti
katsoi kasvot kuuhuen.

Väsyneenä leivo liiti
laulustansa lepäämään,
alas armaan luokse kiiti
suukon saamaan, lempimään.

Tuosta tahtoi kaiho tulla,
 sydän tuntui tyhjäksi vaan:
 eihän kuulijata mulla,
 palkan suojaa ollenkaan!

Huokasin näin itsekseni,
 kannel multa laskeni,
 taivahalta katseheni
 itseheni sulkeni.

«Hourailenko?» huusin. Soma:
 ylöspäin kun silmäilin,
 haavass' on tuo kannel oma,
 vyötty kukkaseppelin.

Taivas! Enkel'armas impi!
 Sen näin läpi lehtien;
 eipä mikään kaunihimpi
 kuin sen katse, hymy sen.

Selma! se sä olit vainen,
 runottaren', ystäväin.
 Sä, jo kaukaa kaunokainen,
 nyt taas tulet tännepäin.

Istu, kuule soittoani;
noin mua älä katso vaan:
muuten eksyn soittossani —
niin, mä eksyn ainiaan.

Lauluni jos ilmi saisi
neros, sulos ihmeiset,
aarteet ei mua hurmajaisi,
kuningasten antimet.

Ihmisen kasvot.

Setrimetsän purppurallaan
ajan kuudes päivä vallon
valoon vaatetti.

Perho pieni, kultasiipi
ruusuin luona hääri, hiipi,
niitä suuteli.

Helmi hohti aallon alla,
valkojoutsen varjoisalla
souti salmella;
hehkui punarypäleinen,
leikki kaino kyyhkyläinen
paratiisissa.

Korkein kauneus vain puuttui
luonnossa, kun vielä puuttui
kruunu luomisen,
kunnes kasvot kauniit hohti,
silmiä kirkas päivää kohti
aukes ihmisen.

Vuoren lumi loistavainen,
aamurusko purppurainen
luopui loistostaan;
tähti armas, heloittava,
päivän otsaa kaunistava,
mieli jättää maan.

Tomuist' ihmissilmät koitti.
kumartaen kunnioitti
niitä eläimet,
kun ne sulo, lempi täytti,
kun ne surun takaa näytti
toivon kyynelet.

Ihastuipa tuohon uuteen
hurmaavaiseen ihanuuteen
enkel'joukkokin.

Siinä loisti Luojan kuva:
siihen Luoja riemastuva
painoi sinetin.

«Tomu kaikk'on; elävätä
sielua ei ole!» Tätä
lausut ylpeillen.
Peilaa kasvot lähteen veteen,
niin se näyttää silmäis eteen
väittees tyhjyyden.

Katso otsaa viisaan, jalon:
lähde vuosisatain valon,
taulu totuuden.
Katso sankarinkin silmiin:
tulsta, joka säihkyi ilmiin,
mailmaa halliten.

Entä sulo, ihannelma?
nosta aamuhunto Selman
ruusuposkelta!
Katso! silmä kaino, hellä!
Katso! kutrit löyhytellä
alkaa tuulessa!

Seuraa säälivää, kun tätä
laakson huonoon majaan hätä
kutsuu kurjain luo:
kas, kuin katse pienoisille,
silmänluonti sairahille
levon, lohdun tuo;

Muoto taivaan asujitten,
maassa haamu enkelitten,
kasvo ihmisen!
Häviätkö kuolemassa?
Etkö aina taivahassa
itke hymyillen?

Teet sen. Muotos, äänes vielä
saapi enkeleinkin siellä
mielet liikkumaan.
Selma, sinut taivahassa,
tuolla iki-onnelassa
vielä nähdä saan!

Kolme sulotarta.

 Selma näki kehdoossaan,
pikku suullaan hymyellen,
tyytyväisnä soperrellen,
mitä muut ei huomaakaan:
oli kaksi sulotarta,
Viattomuus, Hellyys; näin
nähdä saa ne käsikkäin
se, mi lempii Runotarta.

Lailla Kupidon nyt, mi
ensin kyyhkyin kanssa eli,
sisko jansa hyväeli,
soker'nuolin leikitsi, —

Selma sulovieraitansa,
jotka siinä leijuvat,
kasvattaa hänt' aikovat,
ilahduttaa ilollansa.

Kätösen hän heille suo:
Otsan painain otsaa vasten,
itkein, naurain lailla lasten,
jäävät nyt he kehdon luo.
Taivaan loiste huoneen täyttää;
lapsi kummeksii ja — nuo
kun ei enää suuta suo —
heidän muotoiseltaan näyttää.

Kehdon sai nyt liikkumaan
näkymätön henki vieno.
Aika vierii; kaunis pieno
ulos astui maailmaan.
Tanssiin häntä ihanaiset
sulottaret johtivat;
ihastuen tanssivat
hänen kanssaan nuorukaiset.

Kaikki kuiskaa: «Katsokaas!»
Punastuin hän kaunokaisin

voittoja saa sadoittaisin,
mutta kaikki — hukkaa taas;
vaan kun hän on seitsentoista,
sulotar nyt kolmas luo
liittää, umpun auki luo:
nyt — kas! — sulo Selma loistaa!

Viisaus nyt kuiskuttaa
hälle: «Kun on tyttösellä
mieli viaton ja hellä,
niin hän mielet liikuttaa.
Sulon säilyttääkses aina,
ollos viisas, iloinen!»
Selma mieleen neuvon sen
hyvin — liian hyvin painaa.

Kauneuden koti.

Miss on Kypros? Kaunokainen
myrttilehdoss' siell' on vain,
hän, tuo puhdas, armahainen,
päivin, öin mun unelmain.

Rypäleiden kruunaamana
siell' on suloin templikin.
Sinne viekää, kyyhkyt, sana!
Malttakaa! Käyn itsekin.

Ah! jo liidän tosiansa
kotiin sulottarien,
jotka leikkii luonnon kanssa,
kanssa impen' kaunoisen.

Liittyy kultaa orangenkin
elyseian yöhön, o!
Siellä piilee hän. Ah! hengin
myös mä samaa ilmaa jo.

Tuossa hymyin taivahaisin
kylvystään hän uinuupi . . .
Heräs jo, kun hopeaisen
kukan lehti putosi.

Mitkä silmät! Nähdä suo ne
katseitteni koko maan.
Ei, sen mailman ilmi tuo ne,
mit' ei täällä olekkaan.

Tuonne nostat, kaunokainen,
minut valon lähteillen.
Siihen suloon tyydyn vainen,
minkä näytät minullen.

Kyproon saavuin unissani,
Kyprosta taas taivaisin.
Selma saapui — haaveistani
heti haihtui kumpikin.

Ei, hän vie mun molempihin:
Kypros on, miss on hän vain;
kun hän katsoo taivaisihin,
luulen siellä olevain.

Samppanjaviini.

Juo! Pian haihtuvi päilyvä
helminen; juo!

Joudu! Jos jaloa, suurta sä tahdot.

Henkeä ällös sä sammua suo.

Tyhmä, niin riemuna vain ovat vahdot,
saa veden, vain veden paljahan tuo.

Saas! Sulohetki ei säilyvä
tääll' ole; saas;

tunne ja myös hymy hienonen vallan
kiihotin on sekä tainnutin taas.

Raketti sammuin on korkeimmallaan,
makein malja, kun juoja sen kaas.

Pois pian riemu se häilyvä
rientävi, pois.

Sen, jalon nestehen nauttien, luuli
saavansa nuori — siks mielin hän jois —,
taikka sen tois joku purppurahuuli:
Riemu, ah! maassa ei viihtyä vois.

Ainoa suudelma.

Siis lähdet, minut tänne rantaan jättäin
kuvana kulkuasi katsomaan.

Purista vielä veneestä mun kättäin,
suo, että vielä hymys nähdä saan!

On mennyt nyt se taivaan-armas aika,
kun luokses silloin tällöin hiiviksin,
ja silkipukus kahina kuin taika
mun vartoovan sai ihastuksihin.

En tiedä, mitä kukkaistuoksu mulle
suloista outoa se puhuikaan,
siks kunnes pääsin riemuin vastaan sulle
ja seisoin vaiti, sua katsoin vaan.

Se mennyt on. — En milloinkaan saa kuulla,
en seistä luonasi, kun neuloissas
tai klaverillas laulat sulosuulla,
en kosketella kaunokutrias.

Suudelma viimeinen ja ensimmäinen
kuin veljelles, vain ainut, mulle suo!
Poskellas päilyy kyynel vieriväinen:
ah, anna suudella mun siitä tuo!

Sukusi pöyhkeä sen anteeks antaa,
kun sulta lempeni sen pyytää vaan,
ja kuulijaisna lasna poistuu, kantaa
surunsa, ei sua näe milloinkaan.

Muistatko sinäkin mun joskus siellä?
Ei! Unhota ja ollos onnekas!
Murheeni murtaa itsensä; nyt vielä
vain murheellisna olen autuas.

F a n n y.

Selmalle ennen aina
mä laulain soitin kanneltain,
kun povelleni painaa
hänt' ystävänä sain.

Vaan vanhempana sitten
näin lapsen käyvän templihin.
Poiss' maasta kuolevitten
sen sielu, katsekin.

Maan pääll' on taivas varmaan,
niin luulin, kun mä Selman näin;
vaan kun näin Fannyn armaan,
hän mun nost' ylöspäin.

Elolla — opin heistä —
on kauneus kaksinkertainen.
Niin näyttääpi se meistä;
vaan yks on alku sen.

Lähteellä, laakson puolla,
näen ihanaisen Eedenin:
kuvaansa Selma tuolla
hymyillen silmääkin.

Vaan ylös silmäellen
mä näen Fannyn vuorella.
Hän siellä rukoellen,
seisooi kirkkaana.

He yhteen sopii aivan:
on Selman tytär Fanny tää;
vaan Fanny saa jo taivaan,
ja äiti suruun jää.

Hän vuoren alle istuu
ja nukkuin unta nähdä saa.
Kun kaikki täydellistyy,
niin yks on taivas, maa.

Peili.

---

as! Pieno makaa hiljallensa
hereillä vielä kehdoissaan.

Noin katseinensa
hän mitä kummaa seuraakaan?

Kirkastuu silmät taivaisesti,
myhäelee autuaasti suu.
Noin ihmeisesti
hän mistä syystä riemastuu?

Ei ole nyt se peilin valo,
ei kukka eikä lasi sen.
Kehdolla jalo
kai enkeli on taivainen.

Kai paremmin, kuin silmä, lasta
saa joku aisti huomaamaan?
Kai taivahasta
on hällä muisto muassaan?

Niin Fannyn imettäjä luuli;
vaan itsekin hän enkelin
jo näki, kuuli:
se Fannyn äiti olikin.

Hän oli lasta silmäellyt
peilissä, seisoin hetkisen,
ja nyökähdellyt,
iloa äidin nauttien.

Ihana lasi, joka näyttää
ne, joita sydän rakastaa!
Ken niin sen käyttää,
vanhuuden-ystävän hän saa.

T ä h d e t.

Sikku Fanny iloissaan
sanoi tähtiin katsoissaan:

«monin silmin minua
katsoo Jumala».

«Jumala on maassakin,
Fanny. Katso kukkihin!
Niinkuin Herran silmät nuo
meihin katseen luo».

«Nyt näen selvään Jumalan,
missä, äiti, arvaahan!
Silmissäs Hän hymyilee,
minuun katselee.

Kiiltomato.

Mik', äiti, loistaa noin haan puolla?
Vast'ikään putos tähtönen:

mitähän, jos se on nyt tuolla?

Huus Fanny; portin ylitsen

hän kohta kiipeskin ja juoksi halki haan
sit' ylös poimimaan.

«Min näen? Loistitko niin sinä?

Oletkin kirkas, suloinen . . .

Vain mato! Ja kun luulin minä,
ett' olit helmi taivainen.

Vien toki kotiin sun: saat siellä rauhassa
kukissan' asua».

Hän kutsui kokoon pienet kaikki
ja ruusuun pisti matosen.

«Pois kynttilä! — Äl' itke, Maikki:
saat lyhdyn sievän pienoisen.

Jos yöllä heräät, niin sua hauskuuttaa se vaan,
ja nukut uudestaan.

Kuink' otus tuo voi tulta moista
itsessään, äiti, suojustaa?

«Hän, jok' on käsenyt sen loistaa,
sinutkin kerran kirkastaa,
jos tulet hyväksi». — «Siis, äiti, olet sa
jo kirkastettuna».

Taivaankaari.

Käy, isä, järven yli
mua saareen viemähän.

Näetkö, saaren syli
kun kantaa töyrähän?

Töyräällä taivaankaaren
pää toimen parhaallaan.
Oi, jos se jäisi saareen,
siks kunnes saavutaan.

Hän hyvin soutaa; vene
käy rannan ruokoihin,
kun näky kaunis menee
Fannylta kateisin.

Ja kyynel karvas kasti
pieneltä poskipään.
«Mit' etsit täältä asti?»
sai isä kysymään.

«Tuoss' satoi ihmeekseni
taivaasta kukkia.
Niit' aioin äidilleni
iloksi poimia.»

«Kas, kukkain paljoutta!»
nyt isä vastasi.
Ne maassa syntyi, mutta
ne taivas kasvatti.

Ne vettä saivat siitä,
sen säteitä ne joi,
ja sama päivä niitä
kuin itää purppuroi.

Äidille niitä ota
ja lausu:» löysin ne
mä taivaan tiellä, jota
sä neuvoit minulle.

Mä taivaan portin alta
ne poimin avoimen: —
ja hurskaat kaikkialta
löytävät portin sen».

Taivaanranta.

Kas maahan kääntyy kansi taivaan;
kas aamuruskon kultakin
koskettaa puiden latvoihin!
Miks'emme, äiti, kiirein aivan
jo riennä täältä taivaasen,
kun noin se ain' on läheinen?»

No, vastas äiti, käydään kohta
nyt sinne! Ja he käyvätkin,
molemmat tuntein taivaisin.
Edessä lehdostossa hohtaa
seasta varjoin valkeus,
kuin Onnelasta kangastus.

«Kai tää on Eeden? Ihanaista!
Millaiset kukat, marjat, hei!

Vaan taivasta ei tässä, ei!
 Nyt näen poissa näistä maista
 kylässä kirkon luona sen
 kultaisen pilven, kaunoisen».

«Maan päällä jos kuin kulkun' ohjaan,
 edellä taivas poistuupi.
 Vaan minne onkin matkasi,
 etelään, itään, länteen, pohjaan,
 niin rannalla sa taivahan,
 näet matkas määrän ainian.

Kuuletko kelloin äänen jalon?
 Huoneesen Herran kutsuu tuo.
 On Herran päivä: Herra suo
 taas lohdutuksen, rauhan, valon.
 On kirkastettu temppeli.
 Kirkastuu siellä sielusi.

Käy! Paratiisista sun pitää,
 laps, lähteä myös maailmaan
 matkaasi yksin kulkemaan.
 Jos niinkuin nyt sä jatkat sitä,
 niin, milloin päättyy matka maan,
 ei taivas sulta poistukkaan».

Laululintu.

än linnun laulust' useasti
sä hellyit kyyneleihin asti:
Se ota, muista Eetua —
vaan ei lie lahja mielees? Ah!
Vai etkö lahjan antajasta
nyt enää tahdo huolia?
Voi pikku Fanny, vastaa
ja katso minua».

Hän katsoi, otti linnun, juoksi
sen kanssa kukkiensa luoksi
puutarhaan. Hänen hoidossaan
komeili kukat riemuissaan.
Vaan hänestä ne suruisilta

ja itkeneiltä näytti nyt,
niin melkein kuolevilta
kuin kukat niitetyt.

«Ah! Laulajanne on nyt vanki.
Vaan taas sen teille toimitanki
sulosti sangen laulamaan. —
Pois lennä, ollos vapaa vaan! —
Kas, vaahteraan se riemuin liittää,
sen latvahan taas laulamaan.
Ylemmä mielin kiittää —
jos siivet saisin vaan.

Vain nähdä taivaan saanko, rukka,
kuin maahan kiintyneenä kukka?
Milloinkaan enkö liittää vois
kirikkaasen avaruuteen pois?
Tuo perho, mi noin lentää täällä,
tuoll' äsken katsoi kuoresta.
Mä rusopilven päällä
Saan kerran istua».

K u k a t.

Juoksustasi varmaan
lienet väsynyt?
Mennös maata, armaan’!
Hyvää yötä nyt»!
Äiti antoi suutelon.
Fanny vaiti on.

«Pääsi tyynyyn paina,
lapsi, uinumaan!
Ah! sä kuihdut aina
joka päivä vaan».
Fanny raukein katsehin
silmää taivaihin.

«Vedessä on kukkas,
jotka kotiin toit;

koko yönkö, rukka,
niitä vartijoit?»
Äiti kulta, katsoppa
pilvein kukkia!

«Tyydy kukkiin mailla,
nukkuin, kasvaen
maisten kukkain lailla,
kevääst' iloiten».
Fanny ikikeväällen
hymys huoaten.

«Taivaan tähdet illoin
tuolla tuikkivat,
enkelein luo silloin
mua kutsuvat.
Äiti, jos mua kaivataan,
olen siellä vaan.

Kukat siellä loistaa
eikä kuihdukkaan.
Seppeltä mä noista
vastaas laittaa saan.
Näitä ensin tomullein
kylvät muistoksein».

V u o h i.

---

aas, imettäjä, terveysjuomaa
sä tarjoot minullen.

Vaan kiliparkas — jälkees-huomaa! —
Noin juoksee itkien.
Rinnastas poissa tähteni,
sua seuraa toki, tuntee äänesi.

Niin, äiti, vaikka eroamme,
omasi olla saan.

Vähäinen aika toisistamme
erottaa meitä vaan.

Niin sanoit, milloin sairastit
ja meidät kyyneleissä huomasiit.

Vaan minä elän: kokonansa,
kas, maljan tyhjensin.
Ja unta näin mä yöllä kanssa:
Pilvellä istuinkin;
mull' Eetu antoi seppelin,
vei minut alas laaksoon tanssihin.

Paperileija.

Kas, Fannyni, katso, kun juoksen,
se kiitäen vain kohoaa;
vaan sormeni yksikin luoksen'
sen taas alas ilmasta saa».
Ja langasta kuljetti riemuiten hän
nyt lehtisen siivikkähän.

Kas, myrskyssä kutriset lentää.
Vain pilvihin silmäten hän
yli kankahan, kantojen entää,
kylän lapsia jäljissähän.
Hän leijansa näin ylemmäks yhä vaan
sai ilmahan korkeenemaan.

Hei! — huudahti Fannykin — kiittää
myös valkea kyyhkyni noin,

Vaan loukkaut, Eetu, jo siitä!
 Voi! tuskin mä katsoa voin . . .
 Nyt lankesi Eetu, mut kohta hän vaan
 nous taas sitä kuljettamaan.

«Kuva ompi se tän elon teistä»,
 sanomaan täten nyt isä saa.

«Niin; lehti on kullakin meistä
 myös myrskyssä kuljetettaa.
 Pidä kiinni ja katsele taivahisin;
 taas nouse, jos lankeatkin».

Miten lehti nyt ilmassa häilyi,
 sitä katseli Fanny, ja hän
 näki F:n, mi päivässä päilyi,
 kas, lehdestä kiiltelevän.
 «Noin häilyvi sieluni taivahan, maan
 välimailla», hän sai sanomaan.

Tuon piirtäjä — Eetu — sen kuuli
 ja sai pahan aavistuksen . . .
 Vei langan nyt kourasta tuuli;
 hän kääntyi, sen saadaksehen.
 Oli hukkunut lehti, ja vaalistuen
 loi silmät hän neitosehen.

K y y h k y.

Kun Fannyn sydämensä omaks Herran
pit' antaa kanssa seudun nuorien,
hän lasna riemuitakseen viime kerran,
kyyhkynsä kokos ympärillehen.

Hän juoksi koreineen: ne kaikki läksi,
ei ilman riidan jankkaa, noukkimaan
— hän kultasadetta soi syötäväksi —:
valkoinen yksin vain ei tullutkaan.

Kaivolla pitkin selkää, rintaa alas
pirskutti helmiä se nokallaan,
lens ylös sitten ynnä sieltä palas
kädelle Fannyn, hänen kutsuissaan.

Nyt saapui Eetu: kyyhkynen, kas, kiitää
hänelle heti vastaan leikkihin,
käy hartioille, Fannyn syliin siitä
taas takaisin ja jälleen pilviin.

«Oi, käsitän sun!» virkkoi Fanny, kättä
puristain Eetun, poistuessahan.
Ja Eetu näki, kyyhkyyn silmäämättä,
katseessa Fannyn taivaan aukeevan.

Kointähti.

Koi aamu! Liitton' täällä
uudistat kanssa Jumalan:

Ken rusopilves päällä
tuo armon sanoman?
Sä, jonka loistannasta
jo sylilasna riemuitsin,
kointähti, oikein vasta
nyt nimes tunnenkin.

Oot kuva Lempeästä,
mi valon — ajan helmassa —
erotti pimeästä
verensä virralla:
Silmänsä rakastavan
hän luopi minuun katseellas,

ja valon vapahtavan
näen kirkkaudessa.

Vaalistut, katoot valoon
sä päivän, jota ennustit,
auringon läsnä jalon
tok' aina sädehdit.

Auringon, mi nyt pian
käy todistajaks liittoni,
mi toivohon ain' ijan
vihkiipi eloni.

Ah, tänään valoisesti,
kointähti sielun loistele;
vie meitä mieluisesti,
mihinkä aiomme!

Matkamme päättyy pian:
Sä, silloin ehtootähtönen,
taas kutsut rauhan sijaan,
takana pilvien.

Kukkaissalko.

---

iittons' uudistaneet aikoo olla
juhannusna iloissaan.

Oiva salko on jo kartanolla,
lehtimaja laitetaan.

«Pojat, tänne perustusta luomaan,
vankkaan seisköön ylös aikova»,
huusi Eetu, puolestansa tuomaan
rientäin paatta suurinta.

Salko morsioksi puetahan
helyin, nauhoin, kukkasin.
Ylös latvaan seppel sidotahan,
viereen vielä viirikin.

Seppelen soi Fanny, Eetu viirin.
«Kas, ne yhtyi!» kuiskaten,
Eetu Fannyn tanssimaan vie piiriin.
«Ylhäällä», saa vastimen.

Kelkkaretki.

---

uskin järvellä niin kulkee vene,
kuin nyt niityn jäällä sievään menee
kevyt kelkka, Fanny kelkassa.
Eetu lykkää, kulkein luistimilla
myötätuuleen. Posket molemmilla
punottaa . . . Lens hattu Fannylta.

Kuten haukka kyyhkyä, hän tuota
ajaa takaa, löytää ladon luota,
uljaana kuin kaappari sen tuo
eikä saata kyllin katsahdella,
kun nyt hänen itse asetella
Fanny sorjaan päähänsä sen suo.

Kelkkanen saa vauhdin taas ja jatkaa
vauhdissansa itsestäänkin matkaa.

Fannya nyt Eetu katsastaa,
Fannyn nimen sievin mutkin tuohon
piirtää jäähän, jonka läpi ruohon
vihannuutta vielä kuuloittaa.

Leikiten näin lehtoon kävi retki,
milloin saapui sydänpäivän hetki.
«Eetu, kas, kun puut on hopeiset!
Kas, kun latvat timanteista loistaa!
Mikä lintuin telme kuuluu noista!
Kas, kuin valoss' on ne hohtoiset!»

«Kanssasi, ah, Fanny armaat retket
talvisetkin on. Ei kesän hetket
viehättäneet noin, ei linnutkaan;
kas, on tilhin värit kaunokaiset,
punatulkun uljaan purppuraiset,
kas, kun tikli hohtaa kokonaan!»

Muutoin tuhmat koreudessansa
on ne. Täällä talvehtiessansa
jonkun jäisen marjan poimivat,
vaikka eteläisiin palmustoihin,

Jortaanin ja Niilin rannikoihin
taivaantietä lentää voisivat».

«Meidän myös on käyminen tie taivaan»,
huokaa Fanny. Nyt hän yksin aivan
näkee peipon jääneen pohjaiseen.
«Puolisos on täältä mennyt yksin.
Iloitse: taas kevät yhdistyksiin
saa, min talvi saattoi erikseen».

Kuihtumaton kukkanen.

 Lauantai-illoin Fanny kaasi
raikasta vettä lasihin
ja viereen äidin kukkavaasin
sen laski uusin kukkasin.
Vierressä viikon kuihtuen
ne muuttaa täytyi jällehen.

Yks hänen suosionsa voitti:
hän kiinnitti sen peilin taa.
Se yksin (kuka tuota moittii?)
vierastaa Fannyn luona saa.
Se, kuihtumaton kukkanen,
on aina raittiin kaltainen.

Ja kesää kolme asui siellä,
vaan talvet laatikossa, tuo.
Ei ihme, hellällä jos miellä
hän kulki kumpaisenkin luo,
ja jos tuo vanha kukkanen
sai ennen muita katsehen.

Sen Eetu antoi muistoksensa,
pois miehistymään mennessään:
«On kukka kyllä kaltaisensa,
lieneekö myös hän mieleltään? —
Kun takaisin hän palajaa,
tää multa tervehtiä saa.

Kun vastauksitta hän jääpi,
minua innoin hakeissaan,
ja hiljaisuus vain selvittääpi;
niin, hänen tässä huollessaan,
tää, vedet silmiin tuodessaan,
kuiskaapi: «Rakkaus elää vaan».

Ilmakannel.

Ken — kuule! — soittaa siellä?
On kannel akkunassa,
vaan ihmistä ei ollenkaan.
Nyt puuttuu sointu vielä;
nyt on se loppumassa;
ei, nyt se alkaa oikeastaan.

Se onko laulu taivaan,
ylistys, kiitos Herran,
jonk' ääntä hiukan kuulla voin?
Unessa kaukaa aivan
on ääni monen kerran
rintaani tunkeunut noin.

Tai Eetun tulon enne
se lienee, kallis mulle?
Tai viesti oman lähtöni?
Niin! Fanny hautaan mennee,
ennenkuin Eetu tulee . . .
Min näen? Hänet! — Luojani!

Noin tuskaisna et tulla
saa luoksen'! Ah, sä kuulet:
kannelta taivas koskettaa.
Se on kuin rinta mulla:
kun hiljenee jo huulet,
se huoltain vielä huoahtaa.

Sammalruusu.

Sammal kankaan vaatettaapi,
urhon kummun, linnan seinän,
lahopuun saa verhoihin.
Sammalesta puhkeaapi
ruusut, jotk' ois sievisteinä
Eedenin ja taivaankin!

Ruusu, riemuin punastuvin,
surun hetuletko syydät
päälle punas purppuran?
Mua seuraa tanssihuviin.
Ei, sä kyynelin mua pyydät:
luokses jäädä halajan.

Onko kuva kuolon haamun,
kuolon kolkon käärehissä,
vienoisella varrellas?
Ei, sä, kukkain enkel', aamun
valon sulosätehissä
heräät, nouset haudastas.

P ä ä s k y.

Sä pieni pääsky, mitä mielit tulla
mun akkunallen' aamuin puhumaan?
Minusta on kuin sanomista sulla,
vaan mitähän se olleekaan?»

Näin kysyi Fanny varhain aamusella,
avaten akkunan, sai vastimen:
«en selvin sanoin saata lausuella,
vaan käsittänet toki sen.

Kesäsi saapuu: kuinka onneisesti
ja tyytyin elää voit, sen opetan.
Kannamme kuormaa kaksi yhteisesti
ja teemme majan hupaisan.

Pidämme riemuin huolta pojistamme
ja heidän tavoistaan ja tarpeistaan,
ja heitä lentoon, lauluun opetamme,
Kiitosta Luojan lausumaan.

He pian ruokans etsii riemullisna.
Vaan perheen piiri yhdessä viel' on:
katolla tuolla istuu rauhallisna
tai leikiten käy lentohon.

Kun keto vihdoin lakkaa kukkimasta,
hiljaiseen matkaan täältä hankimme.
Kun kaikk' on täällä tehty, silloin vasta
parempaan maahan mielimme.

Laillamme elä elos armas suvi.
Sen umpun vasta olet nähnyt nyt.
Kas, puu, min kukintaa on nähdä huvi,
tavallas oli räytynyt.»

«Ah, Eetu! Sä nyt puhut pääskyn kielin.
Oi tullos haamussa, min mielit vaan,
jos vaikka halvan pääskyn, niin mä mielin
omasi olla ainiaan.

Mä maassa, taivahassa kuulun sullen:
sun puolisonasi, jos elää saan;
jos kuolen, niin sun enkelikses tullen.
Ei silloin tomu kahlikkaan.

Voit jälkeen ottaa vaimon, surun jättää.
Mun paikkani ei ole päällä maan,
jos ei sun vartijanas näkymättä,
siks kunnes siellä kohdataan.

L ä h d e .

Reaitis lähde! suo mun vettäs juoda:
lääkkeeni on ainoinen se vaan.
Vahvistaa, kun katseeni vain luoda
taivaan kuvaan kalvossasi saan.
Alku sullakin on taivahasta:
vuoren pilvestä sä pisarin
juoksit, helmes mieli maata kastaa;
taivaasen taas nousetkin.

Puro kalliolles turhaan tuolla
pyrkii; luokses sille tiet' ei näy.
Synnyinpaikalles sun pitää kuolla;
puro toisen kanssa mereen käy.
Vaan te yhdytte taas ylähällä:

juoksun täällä lopetettuaan,
tie on meren helmasta myös hällä
laillas ilmaan avaraan.

Kenties pilvenä te iltasella
purppuraisna joskus yhdytten,
valain lehdon kukat kastehella;
kenties joku nuori näkee sen.
Kalvaana hän laillan' tuumii: täällä
kaunista on; kuinka ruskojen
synnyinmaalla onkaan pilvein päällä,
luona jaloin tähtien?

Myrttikruunu.

Saanako riemuviestiis luottaa?
Elät Eetulles siis taas?
Ihme! Pelastut? Vai suotta
toivonenko toivuntaas?
Mikä muutos! Katseissasi
säteily on taivainen;
terveys hohtaa poskiltasi;
saan sun taas, o armainen!»

Fanny vastaa: «Ainaiseksi
taivas meidät yhteen luo.
Nukun. Poistu hetkiseksi;
tämä ilta selvän tuo.
Odota.» — Hän Eetuansa

johtaa akkunalle päin.
Henki, vaivavuoteeltansa
pelastettu, — lähtee näin.

«Kas, kuin kasvaa rehennellen
lahjoittama myrttisi!»
lausui hän, ja hymyellen
kyynel myrtin kasteli.
Erotessa Fanny antoi
suuta omast' ehdostaan.
Onnelaan se Eetun kantoi, —
äsken korvess' yksin vaan . . .

«Nukkuuko hän vielä?» — kohti
käy taas Eetu ovea;
avata sen vihdoin tohti:
«nukkuu kai; on hiljaista . . .
Myrttikruunu otsasella!
Hymyilee kuin morsio!
Uupuin lepää vuotehella —
Luoja! Henki mennyt jo!»

Eetun uni.

 Vähtölaulu päässeen vangin
valopilvelt' yön nyt soi.
Sinne pitäis seuraamankin,
nähdä, min hän nähdä voi.
Sinne syntiin langetessa
nostettiin Eedeni,
niinkuin ruusun vaaletessa
tuoksu siitä haihtuupi.»

Unissaan on katsomassa
Eetu Fannyn lentoa,
kuin hän virran hopeassa
käy ja kultahiekassa,
keveä kuin ruusunlehti,

tähtikirkas, kastetaan,
aamuruskoon liitelehtii
pyhästä hän pesostaan.

Rauhan kyyhky onneiselle
nyökkäyksen rakkaan suo,
hänet elon lähtehelle
valon enkeli kun tuo.

«Juo ja katso lähteen pintaan:
kuvas taivainen on tuo —
Luojan kuva: sulle rintaan
itse Jumala sen luo.

Juo! Sä niin saat voimaa yhä.
Mitä olet miettinyt
hyvää, ihanaa ja pyhää,
elää, kukkii täällä nyt.
Katso, lehdot sua varjoo
(multaa maan ei kaipaa ne),
kukkii, hedelmiä tarjoo,
hajahtavat hyvälle.

Kieltä osaa ihaninta
kukat nuo ja lehdetkin.
Kuule! Mitä tuntee rinta,

soittaa ne ja laulaakin.
Niiden lemu selittääpi
sulotunteet povessas.
Käske: luonto totteleepi
kuten kätes tahtoas.

Vielä juo, niin kokonansa
elosi käy selväksi;
takaisin saat kerrassansa,
mitkä sulta pakeni.
Kukin kyynelees maan päällä,
voittaessas itsesi,
taivaan kuvastain on täällä
helmi seppeleessäsi.

Lempimäsi luokses palaa:
halaa, niin se saapuukin;
Eetun itkevän luo halaa,
niin jo siellä seisotkin.
Seuraa häntä korpeen vielä,
niin tok' olet autuas,
Eedeni kun loistaa siellä
puhtahasta sielustas».

Heräs Eetu: suloksensa
Fannyn tunsi läsnään hän;

mais in kaihoin riemuksensa
taivaisen sai ystävän.

«Ollos enkel'-armahani,
lupaukses mukahan,
lohtua tuo rintahani
hengen kuolemattoman!»

Uusi Eedeni.

Eeden yksi kadotettiin,
onko toista ollenkaan?

Maasta rauha erotettiin,
onko taivahassakaan?

Kun sä vikais tunnon kannat,
niitä suret, itketkin,
kestät, kärsit, anteeks annat:
tiedät toisen Eedenin.

Hylkäämänä kotitienoon,
pois kun sieltä paeten,
näet tomuun hyveen vienon
tähtein luovan katsehen:
silloin tunnet, kuin sun kantaa
lähtölaulu taivainen
tuolle puolen luonnon rantaa,
päivän laskun ohitsen.

Kun yön rauha mielees tuopi
— milloin kuuhut valistaa —
sulot ne, jotk' elo suopi,
kalleudet, mit kuolo saa:
silloin mieles ennättääpi
hetkeen, joka kokonaan
muiston toivoon yhdistääpi,
taivaan aamun iltaan maan.

Kun sun itkuun liikuttaapi
hyve jumalallinen,
joka paheen haavoittaapi,
kaataa toivottomuuden:
silloin alas virtaan vasta
astut elon totisen:
heräät oikein nukkumasta
kuplaks onnen havaiten.

Kun ei sua enää estä
maine, mahti, hekuma,
vaan sä tekos tähden kestät
köyhyytt', ylenkatsetta:
silloin luokses kaunokaisin
valon kyyhky laskeutuu;
aavistuksin ihanaisin
itse taivas avautuu.

Pilvet, lehdot ihanaiset!
Vertaa niill' ei nähneetkään
ensimmäiset hetket maiset,
ei yö Betleheminkään.
Vanhan Eedenin et mailla
mointa rauhaa tiedä sä;
muistoja se oli vailla,
muistoin riemukyyneltä.

Veden kalvo uuden yhä
kuvas näyttää kirkkahan.
Siten Taborilla pyhä
loisti Poika Jumalan.
Alussa ei onneansa
ihminen niin tuntenut,
kun ei sydän halujansa
vielä ollut voittanut.

Äärettömyys sulle vielä
uran uuden kerran suo,
arvoiseksi sinut siellä
hengen riemun saamaan luo,
riemun saada ihmetellä
sointuj' uuden maailman,
tahtos puhtaan lähtehellä
nähdä selvään Jumalan.

IHMISELÄMÄ JA LUONTO.

Pi eno i s e t.

 Kun, isä kulta, kiltisti
mä aamukirkkoon kuljin vasta,
ja loisti valkoharsoni,
mä kävin oikein prinsessasta. —
Sen harson pukki jouluks toi
ja puskea niin uhkaeli,
mä pelkäsin ja huusin: «Voi!»
Vaan pukki oli Väinö veli.

Se harso ynnä nuttunen
punainen oli sangen soma;
ja mummo lausui: «Tyttönen,
olethan armas lapsi oma,
kuin ristin alla istuva

ja itkeväinen Magdaleena» —
 ja Piplialla suurella
 Kiils mummon kyynel pudonneena.

Mua isä näppäs tumpillaan
 ja nimitti mun nokkelaksi,
 ja Harmi haukkui kummissaan,
 mun luuli tuntemattomaksi.
 Mun isä itse istumaan
 rekehen äidin viereen laski,
 ja, hei! sai hepo juoksemaan,
 kun Kallu sitä lyödä raski.

«Noh itseäs vain katsotkin;»
 niin sanoi äiti. «Istu, Nattu,
 suurempaan!» — Pääni kohotin . . .
 Hui! Päästä lensi harsohattu.
 Kuin lentää meidän kyyhkynen,
 niin ylös, alas sen vei tuuli,
 ja kerran viho viimeisen
 sen silloin näkevänsä luuli.

Vaan, yks, kaks! näin niin kaunihin,
 niin sievän pojan. — Sukkelasti
 se pyytämättä kiitikin

kuin Väinön kiekko mäkeen asti.
 Se nauhaan kiinni sieppasi
 kuin pääskyn siipeen häijy kissa,
 kun pääsky kirkuu kiivaasti:
 «Äh, piti!» lentäin kierroksissa.

Me hämillämme kumpikin
 istuimme niinkuin kaksi kuvaa;
 jäi sanomatta kiitoskin,
 niin kovin oli ujoksuva.
 Olikin omituinen vain
 — kuin serkkuni — se nuorukainen;
 se sanoi, päänsä paljastain:
 «kyll' lensi se; sain kiinni vainen.»

Kirkossa, kun mä harmiksein
 näin reijän sitte harsossani
 ja sitä näytin äidillein, —
 tuo poika seisoi läsnä ani.
 Sen pitkät, kummat kiharat
 ne viitan lailla riippui, isä,
 ja olivat niin ruskeat
 kuin kahvi, johon kermaa lisää.

Hän maidon, marjain värinen
 ja seisoi povin paljain aivan

ja kainalossa hattunen
 ja takki niinkuin sini taivaan.
 Sellaista ketään koskaan en
 mä nähnyt — varro! — enkeleistä
 yks tosin on sen näköinen
 — mä unissa näin monta heistä —.

Vaan kuule, isä! Katsoissain
 ja punottaissa poskieni,
 putosi penkkiin rasiain
 — sokerimurut sinne meni!
 Hän oikein kääntyi katsomaan
 niin suurin, ihanaisin silmin.
 En tiedä, mitä tulikaan
 niin kummaa niistä silloin ilmiin.

Se oli hellää, suloista.
 Hänt' toivoin syliin saadakseni;
 vaan pappi päätti saarnansa;
 mä luulin unta nähneheni.
 «Voi, hansikkaani?» kuiskasin.
 «Ne kädessä on, tyttöseni!»
 Niin vastas äiti. Häpesin,
 kun poika nyökkäs juur' ja meni.

Kun kotona nyt kadullen
mä katsoin, niin hän kahdeksasti
on käynyt tästä ohitsen,
tervehtäin aina koreasti . . .
Kas, kello soi! Mun harsoni?
Voi, äiti, käydään kiirehesti!
Nyt iltakirkkoon, isäni,
mä riennän ratki riemuisesti.

P o i k a .

---

as, kynttilöitä tuikkiikin
niin monta taivahilta!
Vaan onko totta joulukin
taivaassa joka ilta?

Engelten kanssa siskokin
jo riemuin leikkii siellä;
siell' enkeliksi minäkin
myös muutun kerran vielä».

Niin, Lassi, piennä puhelit,
kun katsoit taivaan tähtiin.
Vaan impein iloss' enkelit
sä unohtavan nähtiin.

Kotona oleville.

Onnelliset siskot! Teitä vielä
isän maja suojaa varjossaan,
te — kuin sulot hyveen luona — siellä
äidin luona käytte tanssimaan.

Pienet kerubeina joukossanne
iloisesti pyörii, heilahtaa:
viattomuudessa vertaistanne
piiriä ei kannan koko maa.

Minun raukan kauas mailmaan pitää
käydä onneani hakemaan.
Mikä riemu, kun saan kirjeen! sitä
salaa nurkkaan hiivin lukemaan;

kirjeen teiltä, jossa merkin kantaa
lemmestänne rivi jokainen;
jossa pienot suudelmansa antaa
tahtoo sisään rakkaan lehtisen;

jossa mua siunaa äitinenki,
yksin lapsilleen vain elävä;
jossa vanha, uskollinen renki
tervehtää ja moni ystävä.

Kyynelsilmin muistan usein ani
yksimielisyyttä omaisten.
Täällä ilojani, surujani
kellenkään en virkkaa voi, ah, en!

Kanteleeni ääress' unta nähden
nyt vain näen teidät leikkivän,
vaan kun muistatte mun, niin sentähden
leikin päättävän ja — itkevän.

Puhjennut on meidän siskosarjan
moni kukka, erottuani.
«Äiti», kuuluu ääni pikku Marjan,
«miss' on näkymätön veljeni?»

«Niin; mä muistan, kun hän metsään asti
meni eikä tullut milloinkaan,»
vastaa sisko, joka katkerasti
itki, mua tulliin saattaissaan;

joka lausui (sen mä muistan vielä),
milloin kirje kuoreen pantihin:
«kuoreen itse menisin ja siellä
häntä auttain itse oppisin».

Tällainen on kohtalomme, armaat:
hajaannumme lailla lintusten;
mutta kuolemassa — olkaa varmat! —
yhdymme taas kaikki yhtehen.

Kohta kenties maa mun täytyy jättää,
poistuin vielä kauemmas — ah, niin!
Tieni voinkin päättää pelkäämättä,
ennenkuin käyn pahoin eksyksiin.

Älkää itkekö siis: ah, sä, Hellä,
Säälivä, ja sinä Iloinen,
joka surussa voit hymyellä,
ja sä, Hyvä, joka kestät sen!

Käykää tanssiin: nyt on kevään hetki!
Sinä, lorusuu, mi hellyt, kun
itkee äitisi tai siskosetki,
houkutellos heitä nauruhun!

Syksyllä, kun alla pihlajani
joskus istutte ja näette kuin
iltatähti kultaa ikkunani,
josta sitä katsoin uneksuini;

laula laulu herttainen, sä, Hellä;
ja sä, Hyvä, soita kitaraas;
heihin yhtyin ala viserrellä,
Pohjolahamme satakieli taas!

Kärsiväisen hädän aavistotki
sä, mi suloisesti valittain
mulle visersit yöt halki ratki,
istuini viirinsalon päässä vain.

Pelkäämättäsite kuunnelkaatte,
haamuni kun hiipii ohitse.
Menkää — nukkukaa ja iloitkaatte,
että nukuini rauhassa kuin te!

Nuorelle tytölle.

 Kiedo, tyttö, keväänäs
seppeleitä tukkaan.

Pyri tanssiin, päästessäs:
pian pyrit hukkaan.

Pois jo ennen huomista
hiipii sulta sulo;
sinut työntää loistosta
toisen ruusun tulo.

Peilaile, kun piirteitäs
peili ylistääpi:
kerran suora ystäväs
unhotuksiin jääpi.

Lempivät kun kilvaten
pariis tahtoo päästä,
laula, tyttö, soittaen,
älä pilaa säästä.

Heti herraks ylentäy
mairesuu, nyt orja.
Lapsi itkee, kehto käy,
lepää soittos sorja.

Leiki runon unelmin,
rakastu sen kukkiin.
Leikiten nyt lempeenkin
kiinny niinkuin nukkiin.

Kohta povin kuihtuvin
heräät, rouvaks muuttuin,
heräät vaivaan, harmihin,
sulojasi puuttuin.

Hyymen pistää ruusuillaan.
Kuitenkin on kurjaa
ikäs olla tyttö vaan
herjattu ja nurja.

Kun on elos kukassaan,
riemuitse ja loista.
Et saa enää milloinkaan
vuottas viittätoista.

Nuorukaiselle.

Poika nuori, malja juo!
Tyttös puolestansa
juovan riemuiten sun suo
ystäväisi kanssa,
jotka maljoin kilistää
riemun sointuisuutta,
lauluillansa ylistää
elon suloisuutta.

Tyttösi suo kernahan
maljas kipenöivän,
poskes purppuroitsevan,
silmäs säkenöivän;

hän suo tuntees suloistas
karheutta poistaa,
että koko muodostas
sielu läpi loistaa.

Juo! — niin elämäsi tiet
muuttuu ruusuisiksi.

Maa, kun lasiin silmäs viet,
näyttää Eedeniksi.

Juo! — niin totuudenkin saa
nähdä paljaan aivan.

Juo! — niin lasis kuvastaa
rakkautes taivaan.

Juo! — mut muista määräkin;

Syrak sanoo sullen:

«ystävyyys ja viinikin
maistuu vanhoiks tullen».

Ilon ukollenkin tuo,

silmä hällä paistaa,

kun hän vanhaa viinaa suo

vanhain veikkoin maistaa.

Ainoa lasi.

Malssista käy varpahin
tänne, nuorukainen!

Laseissa on Moselin
viini vaahtoovainen.
Lemmen henget nuoliaan,
kas, kuin siihen kastaa!
Lasi riennä ottamaan:
tanssi taukos vasta.

Kuuluvasti malja juo
kaikkein kaunotarten;
mutta juo vain hiljaa tuo
tyttöäsi varten.

Katseestas hän nähdä voi
tuntees mieltymystä.
Tanssi, lempi, viini! oi,
taivaist' yhdistystä!

Viinin helmiin putoissa
silmäs helmet sulta,
ihastuen iloisna
punastuupi kulta.
Mit' on kaikki hovit nuo
nuorna nauttimasi
rinnall' innon, minkä tuo
ainokainen lasi?

Riemun hetkinen.

Pois suru haikea
huomenen luo.

Nauttios kaikkea,
hetki mit' tuo.

Ruusuja ja
myös rypäleitä
pois älä heitä,
ennenkuin kuihtuvat ne sekä sa.

Las' ota hohtava.
Laula, ett' on
rakkaus johtava
vain ilohon.

Ällös sä vaan
pois Sulotarta
päästä, sit' karta:
kerran kun poistuvi, ei tulekkaan.

Juo kuni nuorena
riemuiten ain',
vahva kuin vuorena
viaton vain.
Riemuja saan
avujen tiellä.
Viisaus vielä
leikkivi köynnöksen varjossa vaan.

Veikkoja jättää sä
hennotko? Juo!
Likistä kättä sä:
tyttös sen suo.
Erota — oi! —
voit heti niistä,
kuolo kun riistää
sulholta morsion, veikkosen voi.

Hautahan mielläsi
nukkunet myös,

kun elontielläsi
päätyvi työs.
Illalla ken
kohtuullisesti
juo, suloisesti
nukkuvi yön, hyvin taas heräten.

Pöytälaulu.

Kun leikkiä laskien nauttia saa,
mit' antavi ystävän pöytä,
juo riemuiten, unhotta murheinen maa:
vain harvoin riemua löytää.
Kuin kukka on riemu: nyt kukkivi tuo
ja huomenna kuihtuvi kuollen,
siis nauttios, hetki kun nauttia suo,
pois heittäen huomeneen huolen.

Vaikk' on moni murheinen maan menohon,
toki kestistä pois uni paljas!
Vain hetkessä nyt elä: toivosi on
tuo täyteläs, maistuva maljas.

Nyt vain sitä murhehdi: täytenä juo
 ja tyhjänä anna se täyttää.
 Hyvyydelle ensiksi kunnia suo,
 saat sitte sen riemulle näyttää.

Siis juodahan muistoksi nyt emännän!
 Hän riemun on alku ja kanta.
 Ja isännän muistoks, ja maljakon tän,
 miehuutta mi mielihin antaa!
 Niin, heille nyt laulu ja myös lasi soi:
 kauniisti he yhtehen luotiin.
 Ken myrtejä, hän rypäleitäkin loi;
 iloksi ne kumpikin suotiin.

Isäntä hän olkohon vain varallaan,
 ett' uusia maljoja juodaan,
 kun maljoja juodess' on hyödyksi vaan,
 ett' arvonkin luokkia luodaan.
 Vaan arvoja, luokkiakin ylemmän
 saa ensinnä sulta ja multa
 nyt maljasen kaikista hellimmän
 hiljaksehen — rakkahin kulta.

K a n o n i.

---

yhjät maljat isäntää
kemuissa ei kiitä,
Siis mä täytän, täyttäkää,
veikot, kaikki niitä!

Täydet maljat vieraita
kemuissa ei kiitä.
Siis mä juon, ja juokaapa,
veikot, kaikki niitä!

Tyhjät maljat isäntää j. n. e.

Väärä viinin jumala.

 Zeus isä, Semeles äiti on tuon pojan kauni-
hin, jonka
— taivahan lahjana kun suukon hän suo ry-
päleen —
ruusuin, myrtein kaunistaa sulotar, ja hän vielä
nyt yhä lauluiss' on verraton, kuolematon. —
Tuonko sä vertainen, sinä henki, min kattilan
höyry
luo kuni peikon? Niin, peikon on taito, mi luo
siitä, mi on elo, ruoka ja voima ja onni ja
riemu,
vain häviön, rikoksen, turmion, kuolemankin.

Kerskutko, tyhmän pöyhkä, ett' äitisi on jalo
Ceres?

Käy Manalaan kuni hän siis, veli Proserpinan.

Yhtynyt helvetin peikkoon äitisi on ihan varmaan.
Vietteljä! kristallein tarjoten vain elämän
luultua vettä, sä itsesi teet valon enkeliks; mutta
sun toki ilmaisee sen siniliekki. Jo sun
henkesi — niin erilainen viinin henkehen nähden —
ilmaisee asuvan saatanan itsessäs.

Kiitos teille, mit liiton jo laaditte vastahan väärää!
Nuoret! Oikea myös pettää voi: varokaa!
Tuota te vain sulolauluin, riemuiten ihastelkaa,
vaan ei juopuen sen liekkiin heittäyten.
Synty sen äidist' on, min taivahan leimaus poltti.
Niin elon, jonka se luo, itse se jäytävi myös,
liiaksi jos liki käy useasti sen liekkiä, josta
lämpimän saa, varoen, voiman ja terveyden.

Rekiretki.

Nyt korskuu orhit, kaikuvat
kaviot kaupungilla.

Jo ulos sieltä, kirjavat
kuin linnunrata, ajavat
seuduilla lumisilla.

Ja päistä täyttyy akkunat,
joiss' ompe jäätä, kuuraa,
pareja tarkkaan katsovat,
ja hymyillen ne kulkevat
kuin Hesper ja Auroora.

On lämmin veri rintojen,
vaikk' onkin talvituuli.

lähestyy rinta poikasen
kaulusta tytön turkkien
ja poskea päin huuli.

Povesta katsoo Lempikin,
siloille siitä kiittää,
vaan vilustuu, käy takaisin
hienoihin immen turkkeihin
ja puuhkaan hiipii siitä.

Ja pystypäisnä hevonen
vallattomasti kulkee,
ja tanssii korja kultainen
jään marmorilla: mäntyjen
kehys sen synkkä sulkee.

Kah, jäisin parroin sukeltaa
avantoon Ahti ilmiin,
juoksussaan päivä katsahtaa,
kuink' lumessa on vuoret, maa,
puoliksi kuollein silmin.

Vaan säen saaren majasta
jo lentää; empimättä
nyt päähinettä neitonsa

jokainen avaa, rintaansa
painaa sen kylmää kättä.

Jo kuuman viinin kuplasat
laseja täyttää saavat.
Jo välkkyy tanssin pyörtehet,
ikäänkuin illan sätehet
kultaapi koivut, haavat.

On joukko lasin takana,
silmäämään sinne tullut;
se nuorten valkohiuksia
ivaa ja muita turhia
tapoja, jotk' on hullut.

Taas kaupunkiin jo kiiruhtaa
iloinen rekiretki;
patsaina savu kohoaa,
kuu niihin luopi hopeaa:
on tyyni iltahetki.

Täss' istun kurja, kuvaten
vain heidän kokemansa.
Kas, tuossa tuli lentäen

Adonis ylväs, kadoten
mun kultaseni kanssa.

Kuin pesässänsä varpunen,
kun poiss' on armahainen,
mä vartoilien ja kuuntelen,
en toki häntä epäillen;
vaan — hän on sentään nainen.

Ajoista aina Parisin,
mi aikoja jo kuoli,
mielistyy sotapoikihin
ja teiskuvihin veikkoihin
tuo heikko sukupuoli.

Köyhä tyttö.

Jo kohta kaikki katoaa
mun kauneuteni.

Ei yhtään mulla kosijaa,
en saakaan kaiketi.

Käyn joka pyhä siistinä,
hurskaana kirkollen.

Sen luona kyll' on miehiä:
en ylkään' näe, en.

Ne muita katsoo jokainen,
ei mua yksikään.

Tuo saisi miestä kymmenen,
en minä yhtäkään.

Muut mielevämmät lienevät,
hurskaammat, sulommat.
Mut onko kasvon' ilkeät
ja työni pahemmat?

Mä hyvä olen mielestäin
ja kehrään ahkeraan.
Kun muotoni mä viimein näin,
en ruma ollutkaan.

Jos kaunotar vain olisin,
en tässä suristais!
Kosijain parvess' istuisin,
ja parhain minut sais.

Vaan köyhä kaunotarkin on
kuin pieni kukka vaan:
se murretaan, saa suutelon
ja siihen tallataan.

Ei ihanuus, ei avutkaan,
vaan raha sulon suo.
Turvatta olen ainiaan,
mun osani on tuo.

Nyt vielä kenties paremmin
näin tulen toimehen,

kuin puolisoni tyrannin
yöt viettäin valvoen.

Vaan voi, kun vanhuus saavuttaa,
ja olen voimaton,
eik' ole leipää, puoltajaa,
vaan pilkkaa paljon on!

Mut sama se, kun saastaton,
viaton olenkin!
Mit' elon riemu kaikki on?
Kuin kupla haihtuvin.

Sain lasna morsiusvaatteihin
mä kerran ilolla.
Mut multa puku, riemukin
otettiin illalla.

Niin käy myös monen morsion
iloisen, onnekkaan.
Oloni onnekkaampi on,
jos luotan Jumalaan.

Emman valitus.

Letu tuli tuolta,
luokseni ei vaan!

Emmansa kun huomasi,
piili kokonaan!
Hänet ennen aina
seurahani sain,
sisään mennessäni,
ulos kulkeissain.

Hst! Hän laulaa: äänen
tunnen selvästi!
Äänens ensin multa
sielun valloitti.

Noin hän illoin lauloi
alla akkunain.

Ah, nyt laulaa, soittaa
toiselle hän vain!

Seppeleen — kas! — solmii.
Joka aamu — oi! —
Mulle ennen uuden
seppeleen hän toi.
Tuo, mi riippuu tuolla,
vanha on jo tuo:
Pois se lehtiänsä
kuihtuneita luo.

Eetu käy taas tuolla,
ei mun Eetuni.
Toiselle hän nyt jo
lemmen lahjoitti.
Voiko lemmen antaa,
jos jo antoi sen?
Voiko ainokaisen
antaa useillen?

Ah, niin häntä uskoin,
yksinkertainen:

uskoin, kun hän antoi
käden lämpöisen,
että hän ei riko,
jos mä rikkonen;
ah, niin häntä uskoin,
yksinkertainen!

Kevään vuokkoin kanssa
lempens puhkesi,
kesän ruusuin kanssa
kuihtui äkisti.
Ehkä taas, kun kevät
uudet vuokot tuo,
hänkin saapuu armaan
unhotetun luo.

Vaan mä vastaan: «Lemmen
tahdon ainaisen,
en vain pian menneen
ruusuaikaisen.

Luoksen' yli talven
jos et jäädä vois,
lennä, katoakkin
lailla perhon pois!»

Löydetty.

 Sievään lasi akkunainen,
sievään harso kohosi.

Katse lensi armahainen
nuolen lailla rintaani.

Kättä tavotin mä, rukka,
pistäytyvää vaunuista:
poissa se! Mut' muistokukka
— kas vain! — virui nurmella.

Hurmaantuin sen otin, tuota
nimetöntä haeksin
hökkeleistä joen luota,
etsin uljaat linnatkin.

Kunakin immen kohtaamani
luulin tuoksi armaaksi;
vaan he viattomuuttani,
hellyyttäni hymyili.

Viattomuus, hellyys raukes
haluhun ja kaihohon.
Hohtopilvi haihtui, aukes
mailma sellaiseks kuin on.

Huonoksi mä huvenneena
syntyseutuun koteuduin.
Muistoista sen vironneena
uudestansa nuorennuin.

Muistin leikit lehdostossa,
kisat luona joenkin,
sokkona kun juoksin, jossa
toki Minnan tavoitin.

Vait! Mit' on se viehätystä,
jota tunnen hurmaavaa?
Kukkienko hengähdystä?
Lehtienkö suhinaa?

Vaiko hän? Ja mielessänsä
muistaa vielä Vilhoaan,
joka ensi ystävänsä
unhotti jo kokonaan,

Joka enkel'-armaisensa,
lapsuutensa morsion
jätti, sijaan saadaksensa
nimettömän. — Ken tuo on?

Joessa mun kuvalleni
nyökkää sama haamu, nään.
Mikä mahti lähelleni
tänne tuo sen vilpikkään?

Otsalleni nopeasti
painui kaksi kätöstä,
ääni, tuttu lapsest' asti,
lausui: Arvaa, kuka mä!

Minna! huusin mä — ja Minna,
lapsena ei enää, vaan
impenä mit' ihaninna
naurain katsoi Vilhoaan.

Vieläkö saan sydämesi?
— Saat, oi Minna, armahain!
Kilvoittelijattaresi
sinä itse olit vain! —

Oiva oppi mull' on tässä;
älä etsi turhuutta!
Mitä luonto antaa lässä,
turha kaukaa hakea.

Morsian.

Ajan uurna onnesi
tänään, tyttö, antaa;
saat tän kerran päässäsi
myrttikruunun kantaa.
Näitkö peilissäsi jo,
kuinka kaunistaa se?
Ilmaisiko suutelo,
mitä tarkoittaa se?

Viime kerran itsensä
näki tyttö soma:
uhriks olet tehty sä,
ryövärin jo oma.

Sinut vie hän; isä ei
eikä äiti kiellä.
Sydämen hän ensin vei,
kaiken muun vie vielä.

Kaunis nimi morsian
kaikki selvittääpi.
Kukat hälle tuodahan;
vaan ne pian jääpi.
Rouvana vaikk' uljailet,
herras käskee vainen.
Eteen katsoo tyttöset,
taakse silmää nainen.

Nythän koittaa sinullen
armas aamutähti.
Kerran koittaa jällehen
ilon iltatähti.
Äiti on ja puoliso
kaunis tosiansa:
kaunis eukko vanha jo,
taakse katsoissansa.

Vastanainut.

Nyt istuu miehes tyytyin sivullasi,
on muille kuuro, silmää sua vain.
Kun vuosi tai kuukausi kuluu onnestasi,
hän istuu yksin kirjaa katsastain.

Nyt unhottaa hän lasinsa tai kuvaa
sun kasvojesi viiniin katsahtaa:
vaan pian olet sinä unhottuva:
ei kuule hän tai vastaa latinaa.

Ei huolta: kyllä oppinehet lempii,
vaikk' usein noin he näkee untahan.
Hänestä yhä olet arvoisempi,
ja sinutta hän kaatuisi hautahan.

Kotoinen onnellisuus.

 Sä, mi lausuit: «Lapsi mainen,
otsas hiessä tee työs!»

Näin Sä itse: «Mies ja nainen
olkoot yksi,» lausuit myös.

Aika rientää ahkeralta
Herran taivaan valossa,
aika tuntuu armahalta
omain kanssa kodissa.

Illoin, aamuin suomistasi
rakkahista kiitos Sun!

Illoin, aamuin kunniasi
julistaa he kanssa mun:

vaimo, joka harmain hapsin
viel' on yhä seurani,
sua ylistääpi lapsin,
joille jakaa leipääsi.

Päivän puuhiin iloisesti
lähden luota vaimoni,
halpaa ruokaa riemuisesti
nauttii lapsilaumani;
pöydän luona vesat tuoreet
seisomassa nähdä voin;
Herran teille mielet nuoret
ohjaa hurskas puolisoin.

Vanhemmat me rakkahasti
rauhaisina istumme,
katsoen kuin joutuisasti
vaurastuvat lapsemme.
Aamuin, illoin hartaudessa
rukoilemme, ett'ei vaan
meidän heiltä puuttuessa
sua heiltä puuttuiskaan.

Sä, mi ristin kivut kannoit,
omiasi muistaen,

ystävälles äidin annoit,
äidillesi poikasen;
pidä huoli hellä heistä,
heidän orvoiks tultuaan;
ken myös yksin jääpi meistä,
häntä hoida murheessaan!

Ero tulee puolisosta,
veljestä; vaan taivahass'
on taas koti. Toivon' nosta
sinne, elon Ruhtinas!
Elo tää on lyhyt uni;
siellä vast' on kotini;
siellä löydän kaivattuni
autuaina ijäti.

Vilhelmin puoliso.

Ylös suudelmalla
aamulla sait mun;
päivä taivahalla
käy jo laskuhun.
Armas! Aika miten
kiittää nopeaan!
Lehdon leyhkä siten
tuoksuu kulkeissaan.

Viisaass' suojassasi
tyyn' on eloni.
Uljaudestasi
varttuu hyveeni.

Huvi vertaa toista
kasvaa seurassas:
uutena taas loistaa
hymyn' katseestas.

Vaikka pilvet kiittää
yli lehdoston,
huolimatta siitä,
lepo meillä on.
Ukkonen kun pauhaa,
nostain myrskysään,
rinnallas saan rauhaa,
povees painan pään.

Ennenkuin sait selkoon
tunteet povessain,
lehtikin mun pelkoon
saattoi kulkeissain.

Vaikka viatonna
olin, vapisin;
kuni tuetonna
köynnös, horjuilin.

Olen toiseks aivan
luonas syntynyt:

luonnossa näen taivaan
kuvastuvan nyt;
tansseist' ihanoista
mun se kutsuupi
sinne, missä loistaa
tähti ijäti.

Muita pelkää emme,
emme ihaile:
siten elelemme
kodissamme me.
Meillä asustaapi
rakkaus, rauhakin:
niiden siivet saapi
aika armahin.

Käyköön himon mahti
meille urkkiva,
tyytyväisyys vahti
meill' on ovella.
Ystävyys saa juosta
meille iloinen.
Turhuus käyköön tuosta
aina ohitsen.

Teroittukoon nuoli
moitteen, murheenkin;
niistä vain ei huoli
vaimo Vilhelmin.
Hänen runkoansa
kukkain verhoaa:
mun vain Vilhon kanssa
myrskyt kukistaa.

Esikoinen.

Onnea maista rakastajan onneen
verrata voiko, kun häll', odotukseen
raueta ollen, esiripun takaa
morsian saapuu?

Voi: ilo hälle suurempikin syntyy
tuskasta kuolon, kun hän, esikoista
pitäen, luota pelastetun äidin
taivaasen katsoo.

Ristimispäivä.

---

uin kaunis päivä! Varhain aamusella
niin autuaana hiivin varpaillain:
sua ynnä lasta tahdoin katsahdella,
kuin lepäätte, te armaat, hyvin vain.

Kädessä lamppu katsoin teitä kauan:
jo päivä paistoi idän taivaalla.
Kultainen loiste valas mulle vauvan,
kun akkunasta nostin verhoa.

Sä heräsit ja pienen taivaisessa
valossa näit sen enteenä, mi nyt
on tapahtuva. Olit hartaudessa
mua näkemättä; en sua häirinnyt.

Kun näit mun sitte kirkkain kyynelsilmin,
ei sanaa tarvittu. Myös nytkään en
tarvitse näitä tunteit' antaa ilmiin
sanoilla: riemu meill' on yhteinen.

Syy riemun on, kun poistui vaarat, vaivat,
laps kanssas pelastui. — Tän vierahan
tuloksi sydän, maja, kaikki saivat
kuin uuden puvun jaloon juhlahan.

Se jalo on: tien Sanan kautta löytää
myös taivas tässä sydämemme luo;
tää kirkoks muuttuu, alttariksi pöytä:
on taivaan rauha päällä lähteen tuon.

Hän, joka sallii lasten luokseen tulla,
nimeltään nimittää ja ottaa tän . . .
Nyt, äiti, jumalainen laps on sulla,
nyt syliis suljet taivaan perijän.

Jumalan lasta kätesi nyt halaa.
Maria olet, Jooseppi mä kai.
Oi, minkä loiston sielu silmiis valaa!
Sun kirkastetuks äidinriemu sai.

Suo mulle kätes, joka onnen aina
tuo mulle, surussani lohduttaa;
sen sydäntäni vastaan tahdon painaa,
povellas lemmitty kun levon saa.

Vaan puna tuo, mi poskillasi palaa
kovemmin yhä, mitähän on tuo?
Vain riemun ruusujako? Älä salaa!
Sisäinen vaiva kai ne poskiis tuo?

Kauhistut, vaalistut — ah, vaimon, vastaa!
Hän rukoilee, vaikk' on suu liikkeen, —
taivaasen katse kohoo. Ah, lasta
myös katso . . . Luoja! — kylmä: hengetön!

Hautauspäivä.

Mikä meille juhla suurenmoinen
aavistavin puuhin saapunee?

Akkunoiss' on verho lumenmoinen:
suruko noin päivää piileilee?

Vaiko riemuita nyt tässä suodaan?

Kukat, lamppuin loisto tiennee sen.

Häät on: katso, vihkituoli tuodaan . . .

Ei, ne tuo jo morsiusvuotehen.

Nuodeneidot hellin mielin kantaa —

kyynel heill' on silmäinsopissaan —

riisuttua nuorta morsianta;

hiljaa vuoteellen hän lasketaan.

Koristuksittakin puolehensa
silmät, sydämet hän houkuttaa.
Hän jo nukkuu, eikä sulhasensa
tuosta keltään viittausta saa.

Minäkö saan sulho olla hällä,
kun — kas! — vihkisormuksenkin sain?
Jumala! min näen? Samat tällä
sormuksell' on nimet molempain . . .
Enkelin, min löysin alla taivaan,
sormeen kerran riemuin panin sen.
Onneni mä luulin vahvaks aivan:
unena se haihtui häviten.

Uneksinko taas? Tuo vuoteellansa
on mun kadotettu armaani.
Ah, jo itkin hänen kuoloansa —
muodossaan hän tuossa nukkuupi!
Iloni, kun kaunoisen sain armaan,
suruni, kun hänet menetin,
uniko vain oli? Nytkö varman
tarkoituksen vasta saavutin?

Niin, mä näen: häämme tässä tulee.
Niin, jo juhlakellot kuulla voin.

Herää, armas! Kätes anna mulle,
 miten lupasit, mun morsioin!
 Herää! Kuule! Seuraa saapuu kyllä;
 onnemme se tahtoo todistaa.
 Mitä! Joukko surupuku yllä
 saapuu häihin? — Tiedän, tiedän! Haa!

Vaivatun, oi, kärsikäätte harhaa! —
 Pitäkää kans auki, jotta saan
 vielä nähdä ystäväni parhaan
 hymyilevän puhtaudessaan.
 Sielunsa — mi katsehesta koitti,
 minne hyvänsä hän katseen loi,
 ja mi tietämättään mielet voitti —
 ei mua vastaa, ei mua nähdä voi.

Paenneesta varjo vain on vielä
 jäljellä — pois sekin raastetaan!
 Vaan se siemen, min saa maa, se siellä
 kukkaan puhkeeva on uudestaan.
 Tämä jäännös mykkä, jähmettyvä
 nousee taas ja on taas armahain.
 Siinä toivossa vain on mun hyvä
 elää, kuollakin, oi, Jumalain!

Äidittömät.

Nuorin.

 Äiti nukkuu.

Nuorimman läheisin.

Älä noin nyt pauhaa:
sairaana äidin täytyy saada rauhaa.

Nuorin.

Nukkuuhan se äiti nyt niin kauan,
koko päiväksi hän jätti vauvan.

Vanhin.

Ainiaks hän jätti pienensä:
maahan kannetaan hän.

Vanhimman läheisin.

Ei, hän lähti,
taivaassa nyt on ja silmätä
tahtoo meitä sieltä, minne lähti.

Nuorimman läheisin.

Ken nyt äidiks saa?

Vanhimman läheisin.

Mä tiedänkin:
isä.

Vanhin.

Kuinka hän voi olla äiti?

Vanhimman läheisin.

Kyllä voi, sen eilen huomasiin.
Hän voi meistä pitää niinkuin äiti.

Vanhin.

Eikö niin hän tehnyt ennenkin?

Vanhimman läheisin.

Vaan hän vietti ajan kirjain kanssa;
luoksemme hän saapui harvemmin.
Nyt hän luonamme on ainiansa,
meitä katsoo, pitää polvellaan
niinkuin äiti; kyyneleitä syytää
häältä silmistä, kun muistamaan
meitä äidin opetusta pyytää . . .
Kuinka äidin lause kuuluikaan?

Vanhin.

Aina säilytän sen muistossani:
«enää ei mua nähdä, armahani;
mutta sydämehenne mä jään.
Kuullessanne äänen, joka manaa
povessanne pahan hylkäämään,
ajatelkaa: Se on äidin sana».

Äiti kehdon ääressä.

Laa, laa!

Laulaa äiti, laps kuulla saa.

Laa, laa!

Kukan kuvuss' on helminen,
äidin helmassa lapsonen.

Västäräkki rukka,
älä koske kukkaa!

Hiljaa, kissa! Koira, soh!

Äidin kulta nukkuu jo.

Laa, laa!

Lapsi äidiltä suukon saa.

Laa, laa!

Kupu kukkasen sulkeutuu:
silmit kiinni sun on ja suu.

Narri: taas ne avaa!
 Kiltti naurain havaa.
 Pientä kehtoon haluttaa:
 äiti häntä katsastaa.

Laa, laa!
 Laulaa äiti, laps kuulla saa.
 Laa, laa!
 Lintu turvassa pesäss' on,
 lapsi kehdossa murheeton;
 ei sen mieleen sovi
 paavi, herrain hovi.
 Äidin laulelessa sen
 aika kuluu hiljallen.

Laa, laa!
 Hiljaa! Lapsi nyt nukahtaa.
 Laa, laa!
 Mikä sielussas uinailee?
 Himot, toivo, mi pettynee!
 Joko siellä piilee
 koi, mi vihdoin viilee
 kukkaas, tahraa hedelmäs,
 murehduttaa äitiäs?

Laa, laa!

Vait on äiti, laps uinahtaa,

Laa, laa!

Kenkään ei sua turmiohon
saa nyt: äitisi läsnäs on.

Kohta lintu liittää,

kauas multa kiittää,

minne mahtaa lentääkään,

missä löytää määrän pään?

Laa, laa!

Suukon lapsi, kun herää, saa.

Laa, laa!

Murheetonna se maata voi,
äidin silmä kun vartijoi.

Jos sä sitä milloin

kaipaat, katso silloin,

uskoen ja toivoen

isän silmään taivaasen!

Äidin hoito.

Nyt nuku vaan!
Sammutan lampun sulta.

Sun lukemaan
herätän, poika kulta!
Käyt kohta onnen haentaan:
pakohon saa se kuin nuoli.
En luonas silloin istukkaan:
luonas on harmi ja huoli.

Unt' ihanaa!
Viel aika toinen tulee:
pois rauha saa,
mi arvoton nyt sulle.

Saat uneen painaa sulompaan
vaivasta pääsi — jo harmaan —,
jos paheita käyt voittamaan,
hyödyksi seutusi armaan.

Äiti parka.

Nuku, armas poika, vaan!
Kärpäsest' ei haittaa sulla,
eikä mikään rottakaan
permannolle saa nyt tulla.

Nuku! Äiti valvoopi
lapsen luona; kyynel vuotaa,
kun on poissa isäsi
puolison ja lapsen luota.

Isä meidät ainiaan
itkemähän yksin jättää.
Turvatkaamme Jumalaan:
ollos, kiltti, itkemättä!

Vaikka nälkään kuolisin,
 en vain sua saata jättää.
 Kuule, kuinka laulankin:
 ollos, kiltti, itkemättä!

Äiti laulaa lapselleen;
 miks siis lapsi valittaapi?
 Äiti kerii kerälleen,
 sulle vaatteet valmistaapi.

Jos et rauhaa annakkaan,
 niin en työtä tehdä saata.
 Mitä sitte nautitaan?
 Missä, raukat, saamme maata?

Nuku, armas! Suloiset,
 kauniit nä'e unikuvat!
 Unissas jos hymyilet,
 murheet multa karkoittuvat.

Nuku, armas poika, vaan!
 Kärpäsest' ei haittaa sulla,
 eikä mikään rottakaan
 permannolle saa nyt tulla.

Emma äidilleen.

 Äiti, kuinka hennotkaan
käydä Emman luota?
Emma istuu nurkassaan,
silmä vettä vuotaa.

Nukkensa on Naimalla,
amman kanssa Hultha:
Emman ilo ainoa
on vain äiti kulta.

Äiti, mennös kuitenkin
kylähänkin kerran.
Rauhaa antaa sullekin
tulee jonkun verran.

Älä sure, vaikka on
Emma itkeväisnä.
Suukko suo, niin Emma on
hiljaa, tyytyväisnä.

Hetken hän viel' itkien
akkunassa hohtaa,
sitten laulaa Naimallen:
«äiti tulee kohta».

Vihdoin riemuin leikimme
koko siskokunta,
kunnes riviin nukumme,
nähdän äidist' unta.

Vaan kun päivä auki luo
meiltä silmäluomen,
menemme me äidin luo,
lausuin: «Nyt on huomen».

Aiti ja poika eli luonnon ihanuus.

Hän nukkuu vielä — hellin hymyilee,
vain enkeleistä uneksiipi,
ja posket hehkuilee
myös hänen varpusensa nokan peittää siipi.
Siis vielä nukkuvat
he molemmat
viattomat
ja pienot. Nukkukaatte!
Mun puolestani kyllä rauhan saatte.

Melida istui hiljallen.

Kointähti kukat akkunalla valas,
kun alkoi liikutella varpunen:

häkissä keveästi hyppien,
 nyt alas, ylös nyt ja nyt taas alas,
 se aamulaulun näin jo riemuin viserteli.

Tuon kuuli pienoinen ja vavahteli.
 Ja kun
 jo puoliunessaan hän hellän suutelun
 sai äidiltä, hän nous niin sievään istumaan,
 hymyillen äitiään ruveten halaamaan
 ja katsoi häntä silmiin,
 joist' astui taivas, tuo uneksimansa, ilmiin.

Jo aamukävelyllä huokeasti
 he pensaskujaa käy ja kulkee kummull' asti.
 Nyt seisoo siellä äiti poikineen:
 ihanin näky täällä
 maan katoovaisen päällä.
 Niin, hamaan taivaasen he mielineen
 kohosi kauneuden,
 viattomuuden, rakkauden
 siivillä alhaisesta majastaan, ja näin
 taivasta silmäillen he, seisten käsikkäin,
 näkyä sitä katsoivat,
 kun päivää vastaan viel' yön haamut sotivat.

Senkaltaiseksi myös runooja kuvailee
kaks enkeliä, jotka vartoilee
hartaasti maailmaa,
min Luojan käsky tyhjyydestä muodostaa.

Vaan virta idästä jo kuohuu purppurainen.
Se lainehtien kultavaahdossaan,
käy pilvisaarten väliin virtaamaan.
Ihmeestä poika mykkänä on vainen
ja katsoo äitiään, ja myötätuntoisesti
hän kyyneleitä vuodattaa,
samassa hymyillen, kun saa
pään äidin syliin painaa turvaisesti.
Nyt äiti leikkii hellin hänen hiuksillansa
ja lausuu: «Poikani, kas, Herra armostansa
taas siunatun ja kauniin päivän suo
ja taivaan ovet auki luo,
valossa suloisessa hymyillen
lapsilleen alas kaikillen,
myös sulle, poikani! Suo rintas huokauksenki
kohota kuni linnun laulu, kukan henki».

Näin ainiaan
samainen luonto, vaan ain' uusi suloiltaan,
liikutti heidän sydäntänsä.

Maa, vesi, ilma oli heidän mielestensä
vain harso läpinäkyväinen,
taivaisen hyvän peittäväinen.

Ja äiti, kun vei pojan katsehen
maan ympäri ja taivaan, huomauttaen
lehdessä pienessäkin taiteen, aatoksen
myös olevan, hän tuli riemuisaksi,
nähdessään nautitseman ihanaisuuden
pojankin sielun muodostavan ihanaksi.

Eräissä kultahäissä.

ää jalo juhla, mistä saa
kultaisen nimen tuo?

Kullasta siitkö, min maa
vain hikiotsin suo,
mi tuottaa vihaa, riitoja,
vie rauhan rinnasta?

On kultaa arvokkaampaakin
kuin tuo, mi koristaa
istuimen itämaisen, min
sai miekat valloittaa.
Mökissä, linnass' sit' on, vaan
ei miekoin saadakaan.

Et sitä sulje lukon taa,
et laske, punnitse.
Sen rikas ja sen köyhä saa
ja sitä nautitsee.
En orjaks uuvu mammonan,
jos sitä omistan.

Se perhosta ja kukkasta
ihmeesti koristaa;
sit' ensin aamurusko ja
aurinko omistaa:
se sillä laskeissahan
kaunistaa ulapan.

Se sairaan tuskat huojentaa
ja lapsen hiljentää.
Se köyhän ihastuksiin saa
ja vangin miellyttää.
Taivaasta tullen, sinne tää
sielumme ylentää.

Pyhimysloiston lailla se,
laskeissa päivyen,
vanhuksen päähän laskeikse
hopeahapsisen.

Juhlalle tälle kulta tuo
nimensä kauniin suo.

Niin kauan harva elää saa.
Vaan muistakaamme tää:
on kulta vielä kalliimpaa,
ei silmin näkyvää.
Valossa, jonka Sana suo,
uskolla nähdään tuo.

Itkeissä paarten ääressä
elosi kumppanin,
iloitse: tuolla ylhäällä
saat rakkaas takaisin.
Siell' yhteen teidät taivainen
luo templi kultainen.

I s o ä i t i.

Suuret maailmalle
pojat, tyttäret
hajoo avaralle,
jäävät pienoiset.
Nyt ne piiriins ottaa
hänet tuolissaan,
tanssin alkaa: totta
on hän riemuissaan.

Tekö enkeliä,
keijuisiako?
Kysyy, helmisiä
silmissänsä jo.

Nyt hän keijuisista
alkaa kertoa,
noista suloisista,
niiden rouvasta:

Kuin hän kylvyst' ehti
ajaa vaunuissa,
jotk' on ruusulehti,
perho valjaissa.
Kuninkaan he kohtaa,
silloin rumpuihin
mettiset lyö kohta,
soi: God save the King.

Tuo on mahtavasti
mantel'tuolillaan:
kultaa kenkään asti
rouvan yllä vaan;
valtakunta kanssa
on mit' onnekkain:
tanssii, soittaa kansa
taukoomatta vain.

Täten pienten kanssa
mummo loruilee,

lapsuusmuistoistansa
itse iloitsee;
selkälautaa vasten
vihdoin painuu pää,
piiriss' uinuu lasten
unta sikeää.

Hiljaa! Hst! — He kohti
hiipii varpaillaan,
silmää tuskin tohtii
liikahduttaakaan.
Mut hän vielä havaa,
ylös katsahtaa.
Taivas itsens avaa:
enkelejä saa.

«Viestin mulle tuotte
mailman paremman,
minuun katseen luotte,
täältä kulkeissan'».
Nyt hän näkee pienot,
lausuu, painain pään,
siunaukset vienot
eikä järkykkään.

Ukon kehtolaulu.

Makaa hiljaa, harmaapää,
lapsi uudestansa.

Ei sua kylmä pohjan sää
häiri tuulillansa.

Kehto kiikkuu hiljallen.

Nuku lepoon! tyttönen
tuutii laulaissansa.

Vaivas saa sun voiikkaamaan;
vaan tää lohduttaapi:
kaikein äiti povellaan
sunkin nukuttaapi;
sunkin Isä herättää,
ottaa tykönsä — ah, tää
leinin lohduttaapi.

Elon hetket.

Viattomuus! Sä nauravin nouset suin
ja riemumielin taivasta katselet
ja aamuruskoa. Laps! onnen
tuottavi sulle jo hetken loisto.

Jo aamu koittaa: katsele kiiruhtain,
intoinen nuori! Kaukana viehättää
sua impein leikki laaksosessa
tai jalo temppeli jyrkän teellä.

Onnekas varhain kylvi ja päivällä
hedelmän nauttii miehenä kylvöstään:
vaan tyhmä raukka paastoo aina,
porttia Onnelan kolkutellen.

Vaikea, synkkä tie yli kankaan on
pois kotiin: peikot, ryövärit huolettaa
vanhuksen raukeata silmää,
kunnes sen umpehen saa yö pitkä.

Istuos kynnykselläsi, riemuiten,
kun päivä laskee. Taivas jos pilvistyy,
kas, tähti tuikkaa pilven alta,
porttis kun aukaset matkaajalle.

Murtaos kulkijalle sun leipäs myös
ja sitten lamppus sammuta, nukkuen,
siks kunnes aamu ilman iltaa
sun iki nuorena nousta sallii!

Joulukolehti köyhille lapsille.

Apuas nuot köyhät pienet
vartoo; auta, ken vain lienet!
Palkita sua ei voi nuot;
taivaassa saat palkan vasta
joka vesipisarasta,
jonka pienimmille suot.

Heillä on niin niukka leipä.
Kylmä vaivaa: puita eipä,
mistä tulta tekisi.
Olkoon ropo varakasten
noiden köyhäin, kurjain lasten
lohdun evankeliumi.

Jouluna ol' ilman majaa
seimessä vain Vapahtaja,
köyhä, heikko, turvaton.
Vaan yön pimeässä jalo
loisti taivaan jouluvalo,
kirkkaudesta verraton.

Hädän majaan anna tulla
toivon valo: avain sulla
epätoivon kahleen on.
Näin et tunnon rauhaa tuhlaa,
oikein vietät joulujuhlaa.
Muutoin on se arvoton.

Kierto (Convolvulus).

Sä ihmiselon kuva olet mulle,
kun illoin, aamuin sua tervehdin,
kehoitus kiitokseen, kun mullekin
on Luoja suonut samaa, mitä sulle.
Saat kukkia sä aina aamusin;
ne illoin kuihtuvat, ah! ennenkin,
loistaissaan päivää vastaan purppurassa,
ne vaaleten jo ovat muuttumassa.

Valittaisinko peilissäsi, että
iloni, eilen uusi, tänään on
jo kuihtunut kuin kukkas eloton?
En; vaikka mun myös odotus se pettää,

ett' umpus aukee aina aamusin,
niin nukun siihen toivoon iltasin,
ett' uusi päivä riemua taas suopi,
vaikk' omat surut, vaivatkin se tuopi.

Sun varttas sauvas tukeepi ja kantaa,
se siihen tarttuin kiertyy, kasvaakin.
Ah, jos mä tomusta niin nousisin,
tarttuisin tukeen, minkä usko antaa!
Ah, sieluni jos laillas saada vois,
ennenkuin täältä hivun, kuihdun pois,
taivaasta säteilevän elon jalon,
kuin värin kukilles suo säteet valon!

Laakson lilja.

Sä laakson lilja, oletkos
vaan maasta noussut elohos?
Et; kuihtuisitpa kuoloon poisi,
jos ei myös taivas pilvistään
sun juurtas kastais vedellään
ja sulle päivän paisteen soisi,
jok' umpinaisen silmukan
avaapi täyteen kukkahan.
Niin, sielu, elos oikea
on armolahja taivaasta.

Valkovuokko.

Kas, kuin valkeavuokko on sievä mut kuih-
tuva sangen!
Tuskin sä murrat sen, kun se jo kuolevi pois..
Sievä ja hellä sen laill' olet, tyttönen; siis varo,
ett'et
lailla sen kuihtuis myös pettäjän suutelohon.

Sinivuokko.

Min leivo pilvist' ennustaa,
sen ensin tahdot todistaa
— sä kevään esikoinen — mailla.
Vaan, kaiken meille kauniin lailla,
taivaasen viittaa sinäkin
sun silmis taivaansinisin.

Mimosa ja reseda.

---

erävä Sohvi, runoniekka seuranaan,
läks kasvihuonehesen katsomaan.

Kummankin Intian kun siellä lukuisia
hän kasveja nyt katsastaa,
ihmeisiä tai ihania,
koskettaa kätönen keveä mimosaa.

Kas, yrtti nyökkää kaunoisesti,
se hellät tunteet näin ilmaisee — valheisesti.

«Kas,» lausui runoniekka, «kuva kainouden!»
«Niin,» vastas Sohvi, ilkkuisesti hymyten,
«kaunoisen kainouden! Ken tuot'ei tunnustaisi
arvoiseks ihailun, min saa ja — halajaisi?»

Samassa tuntevat he lemun suloisan
tuhannet suloiset muut lemut voittavan.
Noin mikä hajahtaa? Ei korea tuo tuolla,
ei tuokaan pöyhkeä, ei etummainenkaan.

Ja Sohvi, runoniekkan kanssa kulkeissaan,
seisahtui ihmeissään vihdoinkin syrjäpuolla:
heit' ihastuttava, kas, reseda on vaan;
se lemun levitti niin kauas, kuin vaan voi,
ja muiden lemuhun sen sekoittua soi.
Noh! huusi Sohvi, tosiaan,
kas, toinen kainouden kuva!
Katseensa lasi runoniekka vajentuva.

Sirkkuseni.

Mun majassani seuranain —
se majani on pieni vain
ja halpa mutta mielestäni
on armas siellä ollakseni —

on siellä mulla sirkkuni;
se mulle rahaa rakkaampi.
On sillä kieli pienon pieno
ja lauluääni hienon hieno.

Niin soma, sievä näkö sen,
liikunto nopsa, kevyinen.
Se peilinpuhdas kauttaaltansa,
vaikk'ei se muuta pukuansa.

Se elääpi vain minullen:
iloitsee, kun mä iloitsen;
kun suutun, on se nurrullansa,
valittain sirkutuksellansa.

Kun mainitsen sen nimen vaan,
se syliin kiittää suorastaan
ja leipää nokkii huuliltani
ja laulain kiittää vaivastani.

Kun kanteleeni helkkyilee,
pää kallellaan se kuuntelee
ja katsoo, kun se heliseepi,
ja laulaa ja taas kuunteleepi.

Jos vain mä vien sen peilin luo,
ai, ääntää rakastuen tuo,
suudellen lasiin — raukkaa sua!
Miks sallin noin sun kiusaantua?

On mulla pieni kukkasmaa,
myös sinne sirkka mennä saa,
vaan muistaa kyllä sisään tulla —
jos moinen vaimo olis mulla!

Tunturin satakieli.

(Sylvia Svecica.)

---

ulkija korvessa, missä
usvat yölliset ruskottuvat
aamuin koin sätehissä,
hohtohon illan mit sekauvat!
Miks seisahdat kuuntelemaan?
On kaikki hiljaa, lehti ei liikahdakaan.
Äsken laulajan,
koivussa istuvan,
kuului tok' alkava soitto.
Tuota, kas! vartoo innoissansa
luonto nyt vain kokonansa.
Alkavi auringon kultainen koitto,
alkaa laulelokin.

Kuin pilvihin
tuulen nostama liekkinen lentää
hehkusta alttarin
siipysin punasta leimuavin,
laulukin tuo niin ilmahan entää
puhtahasen,
siintävän kirkkahasen,
pilvettömäänkin aivan,
valon valtoihin taivaan.
Tuo kaunis lahja onkin taivainen
ja henkikin, mi täyttää sen.
Sitä jo silmiin selittävät
kaulan höyhenet taivaansinertävät.

Vaan voimaa Pohjolaamme valon
laulettuansa, katsoin taivaasen,
se kääntää katsehen
ja korvan maahan, alas saloon.

Rakasta varjossa siellä on varmaan.
Mitä ääniä siellä on,
kuin huokauksia morsion,
mi juur' unissansa on nähnyt armaan?
Nytpä — kas! — laulajan sen
rintakin, paisuen,

laulusta aivan on ihastumassa:
se on kokonaan
sulosointuja vaan;
lempijän tulta on laulelijassa.
Loistoa kas sen katseiden!
Ja kun se ruorin, pilviin, maahan kääntäen,
levittää myöskin sen
kuin päivänvarjostimen,
niin sen koko keveä, hieno
ruumis kaunis ja pieno
kieppuelee kuin tanssissa.
Ei yksin kurkusta vaan rinnasta,
sen mukahan kuin lyö rinta,
käy säveltä vaihtelevinta:
nyt niinkuin kosken vaahtoavaisen
kohina;
nyt niinkuni puron kuiskaavaisen
sohina
mättäillä, niittymailla;
nyt huimasti telmiten;
nyt hellästi lemmiten;
nyt valittain taas helläin kyyhkyin lailla. —
Mut miks se tuimasti kiljahtaa,
laulun äkkiä lopettaa?
Mikä hiis noin männyssä räpistelee,

kyntensä oksaan kiinnittää?
Mik' on se peikko sarvipää,
min silmät häijysti noin mulkoelee?
Säikkyvä puoliso, piile sä lehtiin!
Laulaja — kas! —
miehen lailla on koht' apunas,
nuolena luokses ehtii,
kiitäen saa kokohon
pikku lintuja joukkion.
Huuhkaja, niitä peljättääkseen,
julmaa päätänsä kääntelee.
Vaan pilkatakseen ja yllyttääkseen
nuo kuitenkin lähentelee.
Silmiiä kyllä se väänteleepi;
vaan päivä niitä jo häikäseepi.
Poistuu ystävä pimeyden
rotkoon öisehen, raakuen.
Nyt kerrassaan,
kas laulamaan
kaikk' yhtyvät,
visertävät
iltahan asti,
ja niin ihanasti
kaikuvii metsä ja mäki,
kun soittaa sirkut ja kukkuu käki.

Vaiti on nyt vainen
tuo, min laulu ihanainen
vihkii yksin kerrassaan
yön, mi on nyt päivää vaan.

Jos Luojan luo ken maasta kohoaapi,
hän laulaa laulun kuolemattoman,
illallaan nähdessään kuin sarastaapi
jo laskematon päivä taivahan.

Juokse, porosein!

Juokse, porosein,
poikki vuoret, maat!

Seistä, syöä saat
majall' impysein.

Siellä verraton
sammal'-aarre on.

Päiv' on lyhyinen
mutta pitkä tie.

Laulaissain nyt vie
matka joutuen!

Tääll' on sudet vaan
usvamajoissaan.

Jos mä lentäisin
niinkuin kotka tuo
kultapilven luo,
ehkä näkisin
silmät lemmityn,
huulten hymyilyn.

Kiinni kokonaan
sait mun pyydyksiin
— villiporo niin
kesyyn kiedotaan! —
Vedät totta kuin
koski innostuin.

Sinut nähtyäin
suurest' ikävöin;
aina päivin, öin
mietin mielessään:
on se onni vaan,
jos sun omaks saan!

Vaikka kätkeisit
laakson kiven taa,
taikka porolla
metsään rientäisit:

kivet, hongat vois
tieltäin käydä pois.

Juokse, porosein,
poikki vuoret, maat!
Seista, syödä saat
majall' impysein.
Siellä verraton
sammal'-aarre on.

Araapialainen.

---

as orhi!» hän lauleli, ratsastain
erämaan läpi vain;
«se mun reimasti vie kuten tanssiellen.
Minut tuntien kyllä
se kiitävi, minua vain totellen.
Sen korvat on siipinä yllä.
Kuin gaselli kulkevi vaan
se niin nopeaan.

Hyvä kalpani, kiiltävä pyssyni on.
Kas, auringon
paisteessa kuin välkkyvi hopeavyö! —
Rakas tyttö mun milloin

alla palmujen kaivolla näkevi, lyö
sydän hällä kuin kyyhkysen silloin,
kun haukka on pesässä sen,
sitä ahdistaan.

Hän, tyttöni, hiipivi hiljallen,
alas kaivollen.

Isä äänensä huutakohon ihan vaan
sorruksiin asti!

Mä sieppaan tyttöni pois satulaan.

Ori tuulena vie nopeasti.

Meit' tähtöset katselevat,
onnittelevat».

ISÄNMAA.

Suomalainen kansanlaulu.

(Alkuperäinen.)

1805.

Eläköön kuningas,
vilpitöin ruhtinas

Suomenkinmaan:
sielläkin siivoa,
toimea, taitoa,
parempaa oloa
kartuttamaan!

Vääryydell' pelvoksi,
oikeudell' voitoksi
eläköön hän!
Metsänkin kodossa,
orvollen osansa,
pienimmäll' omansa
säilyttämään.

Estä, o Jumala,
pahuuden juoneja
pimeyden teill'.
Häness' on toivomme,
turvamme, ilomme:
hänelle olkomme
se kuin hän meill'!

Eläköön kuningas,
vilpitöin ruhtinas,
meidänkin maan!
Henkemme, talomme,
lapsemme, vaimomme,
lakimme, uskomme
varjelemaan!

Hymni maalle.

1799.

Maa, sinä taivaisen kuninkaan jalon suosikki
kolmas,
vilkkaan Merkurion sekä kauniin Veenuksen jäl-
keen,
kuullos, vanhenematta sä säilyvä, lempeä, kaunis,
äiti sä kuolevien, nisänantaja kuolematonten!

Kun iki hankeen alpilla nälkään ei kili näänny,
ei jäävuotehelleen jääkarhun pennut ja strutsin
pienoiset, munassansa jo äidin hoidotta korpeen
heitetyt: meitä sä Suomessakaan, sun lapsias, tulleet
sun pyhän alttaris ympäri, ällös unhota suinkaan!
Jääkööt pois kesät murheiset, kun maamies kam-
moin

selviävän yöks saa koko pohjaistaivahan nähdä,
 kun elo tähkään kukkivien juur' on arimmillaan;
 viljan nähdäksensä hän vartoo valvovin tuskin,
 huomaa, kuin jääpuikoin murheisesti se välkkyy:
 vuoden vaivat ja toivehet menneet on minutissa. —
 Kauan hän seisoo mykkänä, tylsänä, liikkuma-
 tonna.

Vaan majastansa kun hän parun kuulevi, kirvehen
 kaappaa,
 rientävi metsään leikkuusen petun kurjan, ja lapset,
 kuin kukat kuihtuvat niitoksessa, he hellästi riippuu
 ympäri kelmeän äidin ja, raukat, huutavat leipää.

Ruokithan sinä, siunattu maa, lukemattomat kansat
 viljaisess' sylissä, väkivaltaiset verikourat,
 mit pian sai pimeään koko vuossadat, viljelyn
 haaskas,
 taiteet syöksivät pois sekä myös neron korkeu-
 deltaan,
 raastetut rauniot vain jalompaan sukupolvehen
 jättäin?
 Miksikä hylkää rauhasan kansan, mi vuossadat
 halki
 vain sua lempinyt on sekä taivasta? Kuulethan
 meitä!

Taivas kanssasi kuulee! Täst'edes niin useasti
 ei kesäaikana talvea saavu, ja ilkiötöitä
 nälk' ei vaikuta; tiedottomuus, kateus, epäusko,
 laiskuus karkaavat yhä kauemmaks kodistamme.

Onnekkaat sua lempivät kansat: nuo vakavaisna
 lain pyhän suojassa säilyttävät tavat puhtahat,
 saaden
 vallan voimakkaan, valon, kuolettamattoman mai-
 neen.

Mullekin, antias, sarkanen suo sekä myös maja
 pieni
 laaksoon rauhaiseen! Minä kanss' sulon saamani
 armaan
 sitten auliuttas, ylös silmäillen, yhä kiitän.
 Vihdoin, kun alas painamme harmaan päämme,
 sä meille
 vierekkäin sija suo pyhän, rauhaisen poves suo-
 jaan,
 niin herätessä me kiitämme, pois kun liidämme
 sulta!

Suomen viljelys.

Kuninkaalliselle Suomen Talousseuralle.

1800.

 Kai elät, kehuttu sä keskuushyve vielä?
En kuvaas Kreikasta ja Roomasta, vaan sun
näen Pohjolassa nyt mä itses. Metsään siellä
paeten pyhyytes sä kätkit runnotun.
Ja rauha, valistus ne tarjoo loiston, jota
maas' urhotöiden et suurempaa saanutkaan.
Uroita vaatii myös se sota,
kun turhuus, velttous ja raakuus voitetaan.

Niit' on; ja, Suomi, saat myös vihdoin pääsi
nostaa

Euroopan jaloimpain sä lasten rinnallen.

Mitk' aiheet toivon — kas! — on laaksossasi, josta
jo itkun ajat pois käy kanssa sumujen!

Tuhanten käsien ken ketjun kaunokaisen
korvesta johti runotartes rannoillen?
Ken iski tulen isänmaisen,
min säen liekkiin saa jo rinnat kaikkien?

Isäini seutu! Ei nyt vaurastustas estä
sisäinen sorranta, ei raasto ulkomaan.
Mut poikas vieläkin nyt metsän sydäimestä
leiväksi keinoa käy kaarnaa ottamaan.
Kuin julmus, luontokin lahjansa tuhoaapi:
nietoksen värihin saa viljan julma yö.
Tai tulva seudun upottaapi,
tai liekki ytimen ja mehun kaiken syö.

Sinulta, Birger, sai maa kaunis itsellensä
valtaajan koston sijaan armon valtiaan.
Sen metsäkentätkin soi jylheydessänsä
aarteita, joiden arvon havaitsit sä vaan.
Sen kansa, hitainen ja juro tavoiltansa,
se kesytönnä soi sun nähdä kuitenkin,
hiljaisen voiman, kunnan kanssa,
lujuuden, kohoovan kuin patsas, pilvihin.

Vaan turhaan tehdystä sä läksit linnastasi
kaskelta kaskelle ja savupirteillen,

viisaalla voimallas ja uljaudellasi
 raakuutta vastahan voitolla taistellen.
 Lain uhkaa voimakkaampi templin lohdutuskin
 sai asutuiksi kolkot seudut — turhaan vaan:
 se Pohjaan siirtymään sai tuskin
 vähääkään teltit, porot auhdon Lapinmaan.

Maakuntas, koko valtakuntas ajan pahan
 hirmuisen hairan taistokentäks tulikin:
 sen turmanhenki, valmis vaivas raiskaamahan,
 toi valtain myrskypilvein pyörteen tännekin.
 Välistä Idän raakalaiset raivosivat,
 välistä haave Roomast' yössä rikosten;
 vain hirmuks portit aukenivat
 pyhätkin lakitupain, templein, linnojen.

Sun, säikytetty kansa, kummastelemasi,
 komeat tornit kalliiks sulle tulivat.
 Ja minkä hedelmän myös kuulemisestasi
 airuet Jumalan ja vallan antoivat?
 Sen, että Pietarin myös Tapion kanssa puki
 lumouslauluihinsa kansan loitsijat;
 ett' tuhannet tyrannit luki
 sun kaikki vakos, kaikki laumas karitsat.

Tulin lauleluis, mit luonnosta vain vuosi,
 ja sananlaskuin, syväin tuumais aartehin,
 perheesi kuninkaana, raudall' oman suosi
 taistellen vastahan petoja, ja nälkääkin;
 seuduissa iloisissa, hirvein kotomailla,
 sä, poika Skytein, olit viisas, onneinen; —
 nyt olet vapauttas vailla:
 sen vaihdoit — kelloin kaikuun, piiluin hohteesen!

Vaan vihdoin sumu käy pois valtain, templein
 päältä:

valistus, totuus, hyve astuu taivaasta.
 Poltettuun rantain verivirrat poistuu täältä,
 ihmisten päät ei nyt kaunista linnoja.
 Kas, riidan aaveet kauhistuu, ei säily maassa,
 vaan poistuu, turhaan yön varjoihin lymyten.
 Sä vapautit, jalo Waasa,
 myös Suomen kansan uljaan, hyväavuisen.

Hyljätty kansa, sun kielelläs — kuule tuota! —
 jo pyhä totuus saamaa rauhaa, valoa,
 kuvastuin ristiltä, kun siinä vertä vuotaa
 Jumalan juurikuva ihmismuodossa.
 Jo sorron linna on rannoillas ränstyvinä:
 sull' yks on kuningas ja Jumal' yksi vain.

Manhemmin lasten seass' sinä
 lujennat lujain Taalain miesten kanssa lain.

Ojenna vakaa kätes yli Bältin hiekkain!
 Sodassa, rauhass' oli veljes Ruotsin mies.
 Teill' yks on maine. Jalo sankari sun miekkain
 melskeessä Leipzigissä oivaks urhoks ties.
 Myös hänen tyttärensä vihki kalliin meille
 totuuden, kauneuden ja hyveen temppelein,
 ja tuottaville papereille
 kirjoitti Kaarlon säästönhenki nimeskin . . .

Vaan haamuin toivoton taas joukko hiiviksivi
 majoistas pakoon, tainnuksissa hädästään.
 Maas hylkäs poikansa ja, julmana kuin kivi,
 vain tyhjät vaot soi hänelle kynnöstään.
 Täys kuolevia vain maanties on;» auta, auta!»
 Ne pyytää hoippuen ja kaatuu kuolemaan.
 Pois kuolkaa! Rauhan antaa hauta:
 äidiltään leipää siell' ei itke lapsikaan.

Vaiheille vaivain viety onneton mun maani!
 Sun turmanvirtas käy vain kuohuun suurempaan:
 kun ensin nälän raivo, ruton myrkkyy vaani,
 niin loput sota peittää polttoon, veriin vaan.

O! muistot ajan, sen, kun maamies, auraltansa
 ajettuna, löys vain ruumiita majastaan,
 kun korvessa hän petoin kanssa
 vaivaajain sadat piinasurmat vältti vaan!

Pitk' oli, synnyinmaa, sun kurja aikas juuri;
 vaan kaikkein kamalin ol' aikakausi tää,
 mi muistoin parvessa on pyramiiti suuri,
 maan turhain toivojen velasta raskas pää,
 mi peittyi ukkospilviin; juureen varjon heittää
 yö, autio kuin haudan yö. — Se haihtui jo:
 sait vainajasi hautaan peittää;
 nyt haut' on uutten poikais viljavainio.

Äl' ihmistavalla sä huomaamatta jätä
 valoa itkun päiväin, nähden varjon vain!
 Palosta älä muista tuhkaa vain ja hätää,
 vaan uusi rakennus myös aikain parempain!
 Kas, hädän antamin, niin tavattomin tarmoin
 vastustain voimaa vihollisten, luonnonkin,
 vaiheissas seisot voitoin varmoin,
 kaunistus Ruotsin ollen ynnä tukikin.

Kas, koko Idän mahti murtuu kallioissa
 rannallas, jolle Svea linnan tehnyt on!

Kas, peikot karjuu turhaan Pohjan louhitoissa:
lain nuija kädessä on Waasa-urohon!

Kas, säännöllisiin kenttiin sääntyy korpes, joihin
pesille petojen jo kasvaa kaupunki!

Kas, kauas Intian saaristoihin
vapaana siteistään jo liittää lippusi!

Iloitse: unheesta sun nostaa rivi Kustain.

He arvos huomaavat kurjassa tilassas.

Et raastettuna kautta Slaavein tekoin mustain,
siskoilles jakamaan käyt leipää laaksoistas.

Surusi unohda! Ne loisto vie, mi koittaa
sinulle päivistä jo Kustaa Aadolfin.

Sull' leikkuuseppeleen hän voittaa,
sulomman seppeltä, min kannoit kyynelin.

Hän, kanssa riemuin kokoontuneen piirin jalon,

hyveiden lämpimän ja leikin levittää

ja uusin istukkain ja uusin sädevaloin

sun kansas sydämen ja seudun sivistää,

näin ohjaa nuoren mieles, koskes kuohuvaisen,

puhdistaa taijat, hallat rantais sumuisten:

on lailla soiton orfilaisen

väkevä ääni innon isänmaallisen.

Mua hurmaa ääni sen: kas, kaunoisena vasta
näen maani toivon peilissä kuin Albionin:
on seudut täynnä laivaa, leivoa ja lasta,
maan tuotteet virta vie lahdelmaan kuhunkin.
Näen maani poikain älyn taiteen työssä ani
ylevän loiston levittävän piirissään.
Rinnalla Ruotsin Suomeani
ihmehtii maailma, mi siit' ei tiennytkään.

Ylioppilaslaulu.

1801.

Jos mielit ylioppilaan
arvoisna maljan ottaa,
uljaasti kuoloon asti vaan
opillas puolla totta!

Totuus se lempemme, äänemme saa,
elon työllemme antaa se ponnen.
Itse me löydämme — tuo iloittaa —
läpi vaivojen kunnian, onnen.

Kö ö r i.

Totuus se lempemme, äänemme saa j. n. e.

Tän arvos tarkoitus on työ
kuin kunkin ihmisenki.

Vain työ, vain taukomaton työ
on luonnon elo, henki.

Tähdestä pienehen matohon maan
kukin toimensa tietävi täyttää:
emmekö, miettivät, taitaisikaan
ajan hetkiä oike'in käyttää?

Työ auttaa oppiin, hyveesen
ja arvoon yli luonnon.

Sä liity joukkoon taivaisten;
muu seurakses on huono!

Jos mikä toimekses vain tuliskaan,
paremmaks yhä lahjasi saata!

Kuin mato lehden äl'anna sä vaan
neros, järkesi hukkahan maata.

Vaan viisauks kaunistustakin
suloilta halajaapi.

Kas luonto sadepilvetkin
väreihin päivän saapi.

Sokrates soittikin; tanssailemaan
voit Porthanin luotakin mennä.

Mut älä mieti sä valssia vaan,
joten ei ajus työssäsi lennä.

Ain' etupäässä Mimerin
sä lähteen luokse ennä;
vaan ylpeäin suo tanssihin
edelläs ensin mennä.

Arvosi sulla jos suuri jo on,
sitä kainous vain korottaapi.
Arvohon pieneen ken tyytyvä on,
sitä suuremman arvon se saapi.

Sä älä lailla keikarin
vain vaatteillasi loista.
Myös karta kirjakoitakin,
ja kirjain pöly poista.
Miehuus ei irstaudess' olekkaan;
viatont' yhä autella koita.
Näytä sä tyhmille selvähän vaan:
valat tyhjät ei tietoa voita.

Savusta juosta juomarein
on sulotarten pakko.
Ratsasta päällä tynnyrein
ei Foibon veli Bakkho.
Juhlana juo lasi tai parikin
ilon vuoksi, ei ollakses päissä.

Juo kuin jos juomasi laskisikin
punastuin oma armahas häissä.

Varjelkoon kuva viaton
sun uneksitun kultas
ujona työstä turmion
tulista tunteen-tultas:
niin sinun poskesi kukkia luo,
kun sä jouluksi taas tulet ilmiin
lahjaksi siskojes, äitisi luo
syleilyyn sekä tutkiviin silmiin.

Nää säännöt meidän kuntamme
jos mielit, veikko, pitää,
niin juodaan! — Vaan viel' ehto, se
on aivan tärkeimpitä:
vanno sä vain viha sammumaton
pelihin; ajan sielus se paljas
turma on. Vannotko? — Noh, hyvä on!
Ja nyt, veikkonen, juomme sun maljas!

Siis maljas, maasi istutus,
valittu kansastasi,
sä nyt jo seutus kaunistus
käsissä hoitajasi!

Kukkasi tuoksukohon talohon,
jossa tutkitahan kävijältä:
«kuinkahan poikani täyttävä on,
mitä maa ja me toivomme hältä?»

Siis maljas, vanhan isäs kun
saat mielet riemuiseksi,
jos terveeks, viisahaks hän sun
tullessas kotiin keksii!
Maljasi kolmas, jos viet kotihin
tavat muodonkin sellaisen, että
kunnon ne mieheks sun näyttävätkin;
todistuksesi painetut pettää.

Laulu H. G. Porthanin hautajaisissa.

1804.

Pois lähti isä, ystävä,
tukemme, maine, valo;
aina hänen nimensä
muistaa totuus jalo.

Se pää nyt hautaan lasketaan,
mi mailman sisäls' vasta;
aarre ansion aina vaan
säilyy katoomasta.

On mykkä hän, min sananen
itävä oli jyvä;
mieliin vielä tuhanten
vaikuttaa hän hyvää.

Hän tien on tyhjäksi jättänyt,
tien, min hän meille raati.
Muistopatsas häll' on nyt
Parnasso, min laati.

Jo — kuin tää ruumis — raukenee
myös mestarimme paja.
Vaan uus uljas ylenee
viereen tiedon maja.

Neroja saakoon se; ne vaan
ei hänen sijaans täytä.
Joka vuosisatakaan
moint' ei miestä näytä.

Priki ja Pursi.

1809.

Ylevä, jalo priki, jonka
puuaine oli vanhaa göötiläistä honkaa,
uraansa täysin purjein kulki vakavaan.
Rinnalla sen ui aivan murheetonna vaan
purs, joka välkkyillyt ei Ranskan vernissasta
eik' ollut puuta Englannin,
metsästä Suomenmaan se oli syntyisin
avuja useita sill' oli kuitenkin.
Ja sitä priki myös niin suojeli kuin lasta,
ei yksin hinannut, vaan vaarast' estääkseen,
syliinsä nosti turvaiseen.
Prikiä palveli ja helli pursi siitä,
sen kanssa saaristot ja meret mieli kiittää.

Nyt valtamerien seljälle lähdetään. —

Vaan miksi, miksi hylkäätkään

sä vuorten varjon? Käänny, onneton, ja pelkää,

kun myrskyt hirmuiset käy valtameren selkää!

Hän lähti vain. Ah! monet myrskyt kokenut

hän on ja aina voittanut.

Vaan tämä! — Suuri Jumala! Voi, kauhun hetki!

Turmeltu mastot, purjeet, touvit; prikin retki

— karilla, jonne kerrassaan

sen paiskaa myrsky — päättyy varmaan kokonaan.

Prikistä purren pois vei aalto vaahtoovaisin

ja miehistön, min piti sitä pelastaa.

Se vielä ponnisteli airoin katkonaisin,

voidakseen ystävänsä saavuttaa

ja — siinä hukkaa, jos ei ois pelastusta.

Vaan turhaan! Väliin tunkee laiva tavaton;

täys tulikitoja se on;

ne todistavat Montesquieu'tä, Grotiusta.

Paremmiin. — Laukaisten ja touvin laskien,

sai laiva — ruorin jo ollessa murska — purren,

mi kulki tuulen mukaan ajelehtien.

Voi, mitä tehdä nyt? sen väki mietti surren.

Niin, onko ylivoimaa vastaan neuvoa?

Sen sietää täytyy vain ja kuulla, totella.

Ei ole sekään lohtu suuri,
 kun järjestystä saa se pitää samaa juuri
 kuin prikin väki, miehet vapaat, uljahat.
 Kyyneltä turhaan salaten he katsovat —
 tuskimpa voittajaa, kun kuuliaisuuden saapi,
 tuo huokaus, kyynel suututtaapi? —
 He katsoo takaisin ja mittaa aaltoja,
 jotk' ystävän ja veljen riistää toisistansa,
 isästä tyttären ja äidin pojastansa.
 Erossa ollenkaan he eivät unohda
 sydämen velkaa veljeskansallensa pyhää,
 kun valo, opas, tuki, tulkki tuo ol' yhä
 ja jakoi heidän kanssaan varat tasan vain.

Prikissään seisoo, kurottain
 jäähyväisiks hän syliänsä.
 Kun huomaa hädän ystävänsä,
 hän omat surut unohtaa, sit' itkeissänsä.
 Ja pelkää, että se jo hukkuu kokonaan
 vaan näkee — ken tuon uskoikaan? —
 kuink' armaan veljen kohtaa ihmepelestus.
 Hän maahan langeten huudahtaa: sallimus!
 Osani tahdonkin mä kärsivästi kantaa;
 on nimi veljelläin ja maine, vapaus
 pelastettuna: se minulle riemun antaa.

Sisällinen yhdistys.

1810.

---

ansoja raastakohot rajut mahdit,
sitehet hellimmät katkokohon:
entävi miete, vaikk' estävät vahdit,
tuntokin taivaihin nouseva on.

Toivo jo vuossadat saattavi valoon;
muistossa on, mit' ei aistita saa.
Sydän, mi tuntevi kaunihin, jalon,
kaukaisen ystävän aavistaa.

Vapaasti voi kuni pilvissä rusko
maailmass' yhtyä aattehien.
Muurien halkikin tosi ja usko
saa kuvan lempivien sydänten.

Aika, kuin taivas, se ainian muuttuu:
tähdet ne nousevat, laskevatkin.
Välttikö myrskyn? Miks itket? Mi puuttuu?
Pääsithän taas pesähäs takasin.

Virkas sun kiinnittäköön vakavasti
kotihis, liittosi siunatkohon!
Henki, mi liitävi tähtihin asti,
myös yli luotojen lentävä on.

Jos sun on mitatut askelehetki,
jos sun on silmilläs varjostin, —
ahdas on piirisi, haihtuva hetki
on tosi elämän muutoinkin.

Vaan elo tuo, jota toivot sä vielä,
on hyvä ainian loppumaton.
Jalojen kanssa sä alkaos siellä
rikosten, harhojen vastustelon!

Maailman halki yks virtaapi valo,
yksi on järki. Se kuulla sun suo
muinaiset urhot, ja taas uni jalo
kaukaiset viisahat tuo poves luo.

Taivainen kunta! Sen ei rajat muutu,
ylläkkö, riita ei raastelekkaan.

Aina se kestää, jos ei ihan puutu
oikeudentunto sun rinnastas vaan.

Oi pyhä tunto! Jos täytät sä rinnan,
niin levon, rauhan sä rintahan saat.

Kuin vesikaar' yli ulapan pinnan
ilmassa yhdistä riistetyt maat!

Käynnillä Fiskarin tehtaalla ja siihen
kuuluvalla vaskikaivoksella.

1880.

ävipä ryske julma Manalassa,
mä tunsin jalkain alla tutinan,
eteeni näin maan kidan aukeevan.
Mä huusin: «näenkö nyt Pohjolassa,
mit' olen kuullut maista etelän:
syvyyden kaupungit ja maatkin nielevän?»

Mi häviöltä näytti, kohdastansa
sen työn ja taidon luomaks huomasin.
Kas, niitä seuras tänne tiedekin,
vaikuttain luontoon, että aarteitansa
maan alle kaivamiansa se suo,
verstaansa avaimenkin ahkeralle tuo.

Ja siellä taito, työ ja tiede saapi
— tulen ja veden voimat hallussaan —
kovimmat kalliotkin halkeemaan,
tuo malmin esiin, sitten puhdistaaapi,
niin että sillä vaikka kultaa sais,
jos Perunmaalle asti sitä kaupittais.

Tuo vaskilevy hohtaa aikanansa
kentiesi Kiinan templin katosta.
Tuo sulku, josta hiljaa proomuja
merelle käy nyt rautalastin kanssa,
saranaraudat kenties kulkemaan
saa kerran mailmankaupan porttiin Panamaan.

Näin teollisuus, joka siivet antaa
kaupalle, neron kanssa kilpaillen,
maailman seudut liittää yhtehen.
Näin Suomen mieskin unhotettu kantaa
maailman markkinoille viimeinkin,
mit' uutta mietti hän ja saatti ilmoihin.

Siis, vaikka vinkuu palkeet surkeasti,
niit' orjaraukkoja en säälikkään,
enk' harkkoa, joll' antaa lyöntejään
tuo petomainen palja ankarasti.

Julin, sä julma ollos niille vaan:
väelläs katsanto ei orjan olekkaan.

Sun onneas, kun johdat nuo, voi kiittää:
sun hyötysi on hyöty kaikkeinkin.

Sun aikas, vaikka kaikki puuhaatkin,
myös lukuun, apuun, ystävyyteen riittää.

Myös armas puolisos on onnekas:
Englantinsa hän täällä löysi seurassas.

Kellgrenin kuoltua.

1798.

Vapaa Ranska on. Kas, liittoon kansa
ynnä kuningas nyt rupeevat!
Paikkaan Bastiljen he suorastansa
Partenonin laittavat.

Ihastuen Kellgren kuulee tuota.
Tällöin kuolla ei hän saatakkaan.
Kyynelten hän silmistään suo vuotaa,
niinkuin laps — ei, kuin mies vaan.

Uusin sävelin soi kantelensa;
nuoruus hehkuu hänen kirjoistaan. —
Houreita — ah! — ovat toivehensa:
siks taas vaipuu kuolemaan.

Näin hän eli, lauloi ajassansa.
Aika, tyhmyyksineen hirmuinen,
silpoi hänen suurta sieluansa,
joka riutui taistellen.

Runoilijana on kunnioittaa
häntä hovi mielinyt ja maa.
Miehenä ja kansalaisna voittaa
kaikilta hän kunniaa.

Äly hänen hymyns, itkuns muistaa;
Sulotar myös kuvaan hänet luo
lempeänä, vaikka katse puistaa
ynnä loukkaa tyhmät tuo.

Aika hänen kantelensa kielen
viime ääntä kuulee, kohoten,
piirteet suuret saadaksensa mieleen
siten «uuden luomisen».

Laulu maanmiesten kesken.

Ulkomaanmatkalla.

1795.

ääll' ulkomaalla paljon Pohjolasta
polosta puhutaan,
kuin paikka muu maan kakun kannikasta
ei homeess' oliskaan.

Vaan samppanjaa ei joka kurkkuun täällä
katosta tipukkaan,
ei paistikukkoa näy nenän päällä,
kun ulos silmää vaan.

Sinistä meillä myös on taivaallakin
ja kirkas päivä, kuu,
ja metsä vehreä, ja talvellakin
vihanta moni puu.

Koskemme uljaat, rautaa vuoristomme,
järvemme hopeaa,
ja labyrinttimainen saaristomme,
karjamme laidunmaa.

Käy Pohjan kesäyönä iloksensa
keijuiset tanssimaan. —
Mut täällä maa on kaikin puistoinensa
kuin lauta laaka vaan.

Ei rypäleitä kasva kukkulamme:
vaan, veljet, hymyillään
narreille, jotka meille tervastamme
suo jalon viinin tään!

Sun maljas, maamme ja sen lippu! Vielä
viet meidät Pohjolaan.
On tosi vapauden kehto siellä
ja koti ainiaan!

Reinin rannalla.

1793.

Hyvästi vuoret ynnä väki Saksan!
Hoi, ranskalainen, hoi!

Vapaasen maahas hyppään, jos mä jaksan
ylitses, Rein . . . Kas noin!

Maa! Maa! No, mitä nyt? Kas akkaa, et sä
ruvenne tanssimaan?

Hei, tornit, linnat, palatsit ja metsä,
kuin rupee kieppumaan!

Tään on, jos vain ei Hübner valehdelle,
nyt Fulda-papin maa.

Sen puustellipa kelpais vaikka kelle
ja viini, min hän saa.

Hän paaviks sopis! Jos mä kardinaali
vain kerran olisin,
niin, jahka tulis ensi paavinvaali,
mä häntä huutaisin.

Poiss' oli hän; vaan saapui kappalainen,
muhoisen katseen loi,
vei linnaan, seudut nähdäksemme vainen,
ja viiniäkin toi.

Se vasta viiniä! Mä tunsin, mitä
se teki ytimiin.
Ja sitte vielä täällä juoda sitä
rannalla Reinin, niin!

Maa täällä aivan rypäleistä loistaa,
ja mitkä marjat, hei!
Ei nähdä Suomen mättähillä moista,
kareilla Ruotsin ei.

Kannatti, veli, matkustaa; vaan vettä
jos Pymontinkin tois . . .
otimme kiittäin hatun, virkkoin, että:
«Hyvästi!» rientäin pois.

KERTOVAISIA.

Vanha soturi.

Saimaassa saar' on; maalle sen
muut aivan harvoin kulkee
kuin lokit järven myrskyisen,
jok' aalloillaan sen sulkee.
Niemellä siellä törröttää
petäjä käyrä, sammalpää.

Siin' istui alla petäjän
mies muinaisaikalainen,
soturin hattu päässähän
ja parta hopeainen,
sininen takki, taljavyö:
ei lasta varten tehty työ.

Kyynelten vaon huomasi
 kasvoissa kuihtuneissa,
 ja valju viima huokuili
 hiuksissa harvenneissa.
 Hän aaltoon nyt loi katsehen,
 nyt suruhymyin taivaasen.

Jok' ehtoo monet vuodet hän
 siin' istui iltamassa,
 samainen puku yllähän,
 samassa asemassa,
 kuin haamu muinaismaailman
 mielestä merenkulkijan.

Vaan kuulkaa, Suomen neitokset,
 ukon elämäkerta,
 vesissä silmät suloiset
 ja sydän vuotain verta!
 Hän hellän muiston saakohon;
 jo tuskista hän päässyt on.

* * *

«Mies Kaarlon olen viimeisin;»
 — nuo sanat lausumalla
 hän nousi uhkein katsehin; —

«viimeinen ilman alla,
mi Kaarlon näin». — Tuon nimen vaan
kun lausui, nosti hattuaan.

«En muotoaan ja katsettaan
mä saa unohdetuksi.
Kas pipliaa, mi mainitaan
nyt Kaarlon raamatuksi!
Kuvansa siinä, kas, on tää . . .
Ah! multa näkö hämärtää.

Hän asultaan kuin minäkin:
tällainen vyö ja nuttu.
Vaan sodassa kun seistihin,
hän sankar' oli tuttu;
suur' voitettuna, voittaissaan,
vaan suurin kenties kuoltuaan.

Viel' Norjaa vastaan syöstihin,
vaikk' uhkas moni valta.
Viimeinen joukko Suomenkin,
haalittu kaikkialta,
lens sinne kanssa sankarin
vuorille kuoloon lumihin.

Mä tulin joukkoon herrani,
kun nuori olin vasta,
ja kuulin laukauksen, mi
vei Kaarlon maailmasta.
Näin kaatui Ruotsin uljuuskin.
Mä kaatua myös halusin.

Vaan maata, kuningastakin
puolustin pelkäämättä.
Kun Pommerista palasin,
vain yhtä kannoin kättä.
Luutnantin arvon palkaks sain
ja eläkkeeksi — nälkää vain.

Vaan enemmän mua iloitti
kuin kenraalian' nauha,
ett' täss' sain oman turpeeni,
kun maahan tuli rauha:
sain perinnöks tän saareni,
täss' itse olen herrani.

Mun Herra sitte siunaskin
runsailla lahjoillansa.
Yks tytär: kuva enkelin
Evankelistan kanssa!

Häll' oli muoto sellainen,
lukeissaan Sanaa minullen.

Hän hallitsi mun huoneessain.
Riens aika, häneen luottain.
Kun kuoli äiti, elin vain
hänelle, ynnä vuottain,
ett' urosaika entinen
taas Kaarlon koittais Ruotsillen.

Illalla kerran tyttöäin
talutti vieras kotiin.
Seinältä, tuota nähdessäin,
mä pistolini otin.
Viettelijän kaataa rampana
mull' olis ollut rohkeutta.

Vaan kun hän astui tupahan,
näin kunnan miehen aivan.
Noin patriarkan majahan
myös astui vieras taivaan.
Hän lausui: «Kaarlo taisteli:
Suursaaren nimi säilyypi».

Nyt, Herra! huudahdin, nyt saan
jo rauhaan luokses tulla.

»Ei», virkkoi hän; «viel' elä vaan
todistajana mulla,
kuink' onnen tyttös mulle luo,
kun minut voitto tänne tuo».

Takana järven hänellen
tuo talo kuului tuolla.
Hän kauneutta luonnon sen
viisaalla lisäs huolla;
mun sinne kutsui ijäksi:
varroimme häntä sulhoksi.

Jo joutui hänen aikansa,
jot' tyttöni niin vuotti.
Jo Ruotsinsalmen voitosta
hän sanan meille tuotti.
Mä Herraa kiitin polvillain,
hät, vihittävät unhottain.

Puvussaan istui morsian,
ja juhla aloitettiin.
Toi lokki myrskyn sanoman,
vaan sulhast' odotettiin.
Kuin haudasta nyt vinkuen
nous Herran ilma raivoten.

Juoks morsian nyt katsomaan
— kasvoille kirpos tukka —,
näk' akkunasta — järven vaan
ja kuuli — tuulen, rukka;
huus riemuin, vaan taas tuskasta:
ol' luultu purje — vaahtoa.

Vaan nyt, vaan nyt! — »Yks luovi vain,
niin pääset armaas luoksi». —
Taivaasen katseen kohottain,
hän vastaan rantaan juoksi,
kun vene kaatui niemellen.
Myös maahan vaipui silloin hän.

Vaan sievään nous hän näkemään
kätensä armahansa
aallost nostavan ja pään,
mi keinui aallon kanssa.
Hän lensi viime louhellen,
kurotti kättä sulhollen.

Sen sulho sieppas tuskassaan,
vei kanssaan tyttösenkin
— niin, nuorukainen, itke vaan! —
jäi järveen kumpainenkin.

Käsikkäin heidät löydettiin
ja yhteen haudattiin myös niin.

Koht' olen satavuotinen,
vaan tyynen' istun tässä;
mut isänmaani jälkeen en
viihtyisi elämässä». —

Näin kertoi hän, ja niemellään
sittemmin hänt' ei nähtykään.

Kolme veljestä.

 Kolme veljest' Europasta
lähti mailmaa katsomaan.
Laiva hukkui. Kuolemasta
pelastui he kolmen vaan
laivaväestä lämpöisimmän
saaren rantaan aallolla.
Pelastuksen ihmeisimmän
nauttivat he riemua.
Vaan he hämmästyivät vasta;
sillä yhtään ihmislasta
saarella ei ollutkaan.
Muutoin kaunis muodoltaan
oli se; sen palmut tarjos
kyllin leipää, mehua;
puut ja pensaat päivän varjos,
linnut lasi lauluja.

Olipa puu pisin, suorin,
puussa outo hedelmä.
Sitä kiipes veli nuorin
ottamaan. Sen nesteitä
mielellään he nautiskeli.
Siitä muuttui joka veli:
niinkuin Lethe suorastansa
vanhat muistot poisti se;
näkemänsä, kuulemansa,
kaikki unhottivat he;
jäi vain voima ajatella.
Raittihitten kolmosten
työksi tuli tutkistella
kauttaaltansa luominen,
lasten lailla miehinä
alust' alkaa elämä.
Palmupuiden varjossa,
häpeättä, pelotta
nauttivat he yksin mielin
vilppaan lähteen reunalla
mättähällä tunteita,
joit' ei kertoa voi kielin.
Tuolla tuulena he lenti
yli vuorten, laaksojen,
vuorivuohen kiinni enti;

täällä hiljaa hiipien
koskessa he saivat mullon;
kukkulalla jolloinkulloin
flamingoa lentäväistä
kivittivät. Töistä näistä
voimaa saivat ytimeen,
urheutta sydämeen.
Kiistellessä saalistaan
heidät sai taas sopimaan
jalot tunteet povessaan
ynnä viisaus, mi auttaa
omaa hyvää muiden kautta
sekä himot — viisas työ —
muiden voimin maahan lyö.

Päivät heiltä hyvin näin
riemuisesti kuluivatkin.
Yhdessä he metsästäin,
yhdess' söivät, nukkuivatkin.
Heistä näytti saari vaan
ensi, viime kodiltaan.
Toki eri tunne tästä
sulon saaren elämästä
oli heillä kullakin.

Sillä nuorin enimmin
maistoi unheen hedelmästä,
vähimmin taas vanhin veli,
joka siis myös aavisteli
pyrinnöitä muitakin
olevan kuin päivän voitto.
Siks hän usein tunsikin, —
milloin lintuin sulosoitto,
meri, ilma, laakso, vuori
hurmasivat, — että nuori
sydän kesken nautinnon
vaipui tuskan tuntohon.
Tämä kaipuu selvis hällen
vasta, kun hän etäällä
näki purjeen merellä,
jonne katosi se jälleen.
Muistot häntä hurmaa aivan.
Sielun toivoin täyttäen,
tällöin hälle ilmaantuvat
mieleen merkilliset kuvat
mereen uppouneen laivan,
maan myös meren takaisen
ynnä isän armaisen.

Illat, yöt hän rantaa taivaan
paadell' uloimmalla aivan

katsoi räpäyttämättä,
päätä painain vastaan kättä,
näki pilven toistahan
taivaan valoss' ajavan
ynnä näköalan aavan
yhä uuden muodon saavan.
Tai hän, mailmast' erillään,
omia vain mietteitään
nautti, ruumiin voimat huumas
sillä, että sielu tuumas,
varjoks itse kuihtuen.
Turhaan vain hän veljillensä, —
jotka koko sydämensä
valtaan antoi himojen
ynnä äkkäs ilman alta
pilvet vain ja lainehet, —
maalaa muistot, miettehet,
jotka hältä mielen valtaa.
«Turhin toivoin jäytävää
unta vain, mi metsästyksen
raittiin riemun hämmentää»,
ärjyi nuorin, väsymykseen
asti tuota kuultuaan,
poistain puheen, gasellista
laittaissansa illallista.

«Kenties kätkee toisen maan
taivaan ranta takanaan,
tuot' ei estä uskomasta».

Veli keskimäinen vastaa
hiljaa näin nyt puolestaan.

«Vaan kun ei näy ollenkaan
eikä saavuttaa voi moista,
tyydy täällä olohon,
tehdään, mikä oikein on,
auttakaamme toinen toista
sekä hätä kantamaan
että riemu nauttimaan.

Tunto tuosta liitostamme
olkoon aina palkkanamme».

Täten muita neuvoen,
itse kohta toinen veli
mukaan opetuksens eli,
tosi hyväks nähden sen;
vaan kun joskus sai vain vaivan
viisaast' ahkeruudestaan,
kysyi tuntons salaa aivan:
«Miten, mistä tulinkaan?
Syödä, juoda, maata vaan
onko elon tarkoitus?»

Sikskö mull' on ajatus,
jok' ei siedä sekasokaa;
sikskö vain on tunto, joka
hetken tarpeet ilmi tuo,
koko luonnon tuta suo
ynnä kaiken toden, hyvän,
nyt ja ijät' ilmestyvän;
sikskö etäämmälle huomaa
mieleni kuin silmäni: —
että katoon kuin muu luoma
tai kuin kupla, varjoni?
Onko ylin onneni
vain kuin huilun sävelen
hurmaus, mi syntyy heti,
kun vain henkeänsä veti,
henkäykseen haihtuen?»

Häntä mietteet kiusoittaa,
nuoruuden pois kuluttaa,
joka imi minuutista
nautintoa riemullista.
Mailma hälle mustemmaksi
käy, vaan sitä rakkaammaksi,
kuten kimalaisellen
kuihtuvain on kasvien
kukka rakkain viimeinen.

Kyynelsilmin laveaa
mertä päin hän katsahtaa,
jossa kerran nuorin veli,
kalliolta pudoten,
makasi jo hetkisen.
Kohtaloa ajatteli
veljein hän ja kauhistuu:
jos jäis joskus yksin — huu!
Hän, vain tuskaa huomaavana
kappaleita katsellen,
näkee kaikki katoovana:
joka riemun entisen,
lehden tuulen lennättämän,
sääsken mereen mennehen.
«Voi! jos elementtien
raivo sortais saaren tämän?»
mieltii hän ja peloissansa
silmää mertä, taivasta
ynnä tulen valtoja
vuoren alla haudassansa.

Kerran yöllä kaikki on
hänestä vain tuli, vahto:
salamat lyö aaltohon,
aalto pilviin nousta tahtoo.

Aavistuksen synkeän
toteentuvan luulee hän.
Vaan, kas! päivä koittaa alkaa,
ilman raivon hilliten;
kareilla on laivan talka
ynnä haamu ihmisen;
saarta päin se kurottaapi.
Avuks sille kiiruhtaapi
keskimmäinen veljistä.
Vanhin laivahylkyä
rientää katsomaan, kun varmaan
uneksimansa maan armaan
rannoilta se saapunee,
toivot toteuttanee.

Välinpitämättä aivan
nuorin yksin rantaan jää.
Mutta — sisuksessa laivan
lienee jotain syötävää,
jotain, joka hyödyttää!
Tuumin näin hän viisahasti
ryömi laivan sisukseen,
tavaroita lukuisasti
tyhjentääkseen itselleen.

Kompassin kun sai, niin laivan
vanhin jätti, palasi.

Pelastettu silloin aivan
tainnuksista havasi.

»Valkoinen!» hän ihastellen
huus, kun näki vieraan sen
värin, muodon kaunoisen,
katsoi tuota ihmetellen.

»Valkoinen!» hän innostuin
huus; »jos käännän vaikka kuin
tätä rasiaa, niin ohjaa
puikko siinä vain päin pohjaa.
Selvitä se minullen!»

Vieras vastas: »Valkoinen,
vaikka päivän kärventämä,
myös sä lienet. Saari tämä
ei teill' ole synnyinmaa,
vaan se on päin pohjoisnapaa.
Parempi sen moni tapa:
valistus tuon vaikuttaa.

Neula näyttää pohjaa, johon
teidät myös se johtakohon,
tehtyänne tuommoisen
itsellenne aluksen».

Voimat vieraan loppui noissa

sanoissa: hän hiljeni.
Tomun kyynel lämmitti
— turhaan! Henki oli poissa.
Peitettynä kukkasiin,
kallis ruumis haudattiin
rantaan luolaan. Vanhin veli
luolan muutti temppelikseen,
jossa koko toimekseen
kompassia tarkasteli.

Mieli jännitetty hällä
alkoi tuosta tarkastaa,
mikä voima suunnittaa
kompassissa neulaa. Tällä
ajan vietti hän, ja tää
kun ei selvinnyt, hän toki
aina innokkaammin koki
tuota seikkaa selvittää.
Vihdoin syntyi riita suuri
kanssa veljen nuorimman,
joka koko rasian
väitti armottomaks juuri,
jos ei siitä hyötyä
olis nykyhetkistä:
silloin lasin rasiasta

otti hän ja neulaan näin
 — joka kääntyi pohjaa päin —
 käsiks oikein pääsi vasta.
 Vaan siit' alkoi uudestaan
 riita. Usein toinen veli
 sanoja taas ajatteli,
 joilla antoi neuvoaan
 hyvä vieras kuollessaan.
 Ei hän turhaa huokausta
 määrännytkään maailman
 perään toisen paremman,
 vaan hän neuvoi rakennusta
 tekemään, mi muutoinkin
 varmaan tarvittaisihin,
 mutta joka välttämättä
 tarvitaan, kun saari jättää
 aijotaan ja muutetaan
 toiseen toivon maailmaan.

Mielessänsä miete tuo,
 joka kenties pettää, mutta
 sieluun luopi jaloutta,
 käy hän luolaveljen luo,
 esittääpi intoisesti
 rakennusta venosen

laivan haaksirikkoisen
mukaan. Nuorin ilkkuisesti
nauraa yrityksellen.
Kuitenkin he alkaa sen.
Huvin heille suo jo vaivat:
riemua ne mieleen saivat,
voitetuiks kun tulivat.
Vioista he oppivat
työtä myöskin täydellistä.
Kompassikin laitettiin
kuntoon taas; se heistä niin
arvoa sai ihmeellistä.

Kaisloiss' on jo veno oiva,
pieni, mutta kantaa voiva
riemu suuri! Nuorinkin
veli mielell' iloisalla
laineilla nyt keinuilee,
taivaan kuvaa katselee,
kun se kuultaa aaltoin alla.

Rannalta jo pian aivan
laiva suuri lasketaan.
Paremmiin se mallilaivan
muotoinen on mahdikkaan.

Heti lähdeettävän sois
veli vanhin matkaan pois.
Nuorin virkkoi: »Valkoistakin
haaksirikko kohtasi;
kuinka meidän kävisi?
Tänne jään mä uhallakin.»

»Maahan, minne neuvoi tuo,
kerran, kerran kulkekaamme»,
lausui toinen; »mutta maamme
meille vielä ruokaa suo;
vielä siis täss' olla saamme.
Sama isä täälläkin
vaikuttaa kuin sielläkin.
Lahjat hältä myös nyt saamme;
kiittäin niitä nautitkaamme.
Katso aavaa ulappaa:
ajatus jo pelottaa.
Toivo tosin ennättää
vastaan: riemuja se tarjoo,
mutta pelko on sen varjo.
Raskas jous on jännittää,
jolla ruoan täällä saapi;
vaan se työ, se riemuitaapi.
Saari tää on kuitenkin

rakas, vaikka valitamme:
aina purjehtiessamme
vetää se vain takaisin.
Jättääksemme kerran saari,
ottakaamme tarkka vaari
kaikista sen mutkista
kompassimme johdolla!
Meidän täällä ollessamme
myrskyissä se ohjatkoon,
silmin nähdä saattakoon,
mitä salaa aavistamme;
ja kun pilvet, laineet luo
pimennon, niin neula tuo
näyttäköhön meille tyrskyt,
kunnes loppuu kaikki myrskyt
viimeisellä matkalla
kohden kirkkait' taivaita.»

Hyvä-huudoin suostuttiin
neuvoon; kahta vertaa niin
onnekkaampina he eli,
elämätä nautiskeli.
Työ ja rauha, terveys,
ystävyyys ja veljeys
heidät tällöin yhteen liitti.

Laiva uusi toisinaan
meren ulapalla kiiti,
saapuen taas satamaan
levähtämään vaivoistaan
liehuvassa lipussaan.

Kerran ilma pimeni,
maa ja meri tärisi,
tulivuori puhkesi,
hirmumyrskyn kohtasi:
silloin saari ijäti
meren pohjaan uppousi.
Veljet yksin laivallaan
pelastuu, ja nyt päin pohjaa
kompassinsa heitä ohjaa.
Toisiin maihin saapuissaan,
vaihtavat he vanhan laivan
uuteen täydelliseen aivan,
joka, toivot täyttäen,
heidät isänmaahan kohta
aina aavistettuun johtaa,
syliin isän armaisen.

MIETELMIÄ.

Laulun synty.

Jo ijäisyyden henkäys sai nousemaan
vihannat lehdot alta valtameren pinnan,
ruusuiset hetket riemuin tanssiin ääriin maan
jo riensi päivän kultavaunuin kanssa rinnan.
Niin laski käsi enkelin
upean linnun: sen suu täynnä taivaallista
metosta taivaan ruususista.
Se lensi maihin Eedenin,
itsensä piiloon palmuun sulki.
Kun rusko päivän kuudennen
himmensi tähtiseppelen,
niin lauluin taivaisin se tunteensa toi julki.
Tuon Eeva kuuli unissaan

ja heräs viehättyin. Kun loppui laulu soma,
hän kuunteli sit' yhä vaan,
kohotti vihdoin ääntä omaa,
lempensä lauloi armahalleen;
yhdessä heiltä taas soi kiitos Jumalalleen.
Ja paratiisin linnun — niin
tuon vieraan nimi vielä yhä —
se laulu saattoi hurmoksiin:
siin' on sen oma sointu pyhä,
jonk' ihmissydän sai selvempiin säveliin. —
Ei laula enää koskaan lintu tuo,
vaan tyytyy, että ihmislapsi sai sen
suloisen lahjan taivahaisen,
mi taivaan kuoriin hälle sijan suo.
Jalaton on se; vaan kun siivillä se kiittää
ja yhä taivahalle liittää,
on hiljaisnakin kuva tuo
laulusta, joka turhuudesta,
maan huolista ja murehesta
sielumme nauttimaan vie rauhaa Luojan luo.

Maailman valkeus.

» **H**ämärään nyt peittyi salo:
Piilee suuri maailman valo
taakse vuoren mahdikkaan.
Unissa vain muuta maata
näemme; emme nähdä saata
aurinkoa piilossaan.

Muoin aaltoon korkealta
peilasi se taivahalta
jumalaiset kasvonsa;
ja sen säteet purppuraiset
hohtaa vielä loistavaiset
tuolla idän vuorilla».

Täten tuumi efemääri
— illan laps, mi eli, hääri
jonkun himmin tunnin vaan —,
aiottuaan tunturille;
mutta matka pitkä sille:
raukes ruohoon huokaamaan.

Tuli yö, ja tuhansia
tähtösiä tuikkivia
taivaalla hän huomasi.
»Jumalat!« hän kunnioittain
huus — mut moninaisuus voittain
hänen näköns eksytti.

»Ken tuo suuri tuolta tulee?
Kas, kuin sieluun, mieleen mulle
riemua sen tulo toi!
Aurinko, min unhotimme,
lauhkeasti silmihimme
loistat: katsella sua voi».

Kuu se oli, vaan sen valo
oli päivän. Samoin jalo
Isä Pojass' ilmaikse.

Valo valosta! Yön vallon
poistit. Isän kaikkivallan
Sinussa me näemme.

Nuo kaksi ovat yksi.

 Zeus vain mietti, ja Pallas — kah! — hänen päästähän astui joukkohon niin jumalain, hämmästyttäen nuo. Ihmehdeltihin häntä, mut kammoikin ihan kaikki kilpeä tuon, kypärää: pöllö ja — viisauksin. Tunnetta vain oli Kypris ja poikanen liehuvasiipi tuon sydäimest' tuli, niin kiihkeä, silmitön vain. Tuot' ihaeltihin nyt: sylihin kukin otti sen kilvan; Pallas kirkasi vain: pois, kähykielinen, pois! Karkea, jäykkä on Pallas, äidin hoitoa vailla; tuo, isän vitsatta taas kasvanut, ilkeä on: varsinki Pallas saa useasti sen kepposet kestää.

Hetkeä kärsiä ei toistaan voi nämä kaks.

Toistaan kärsiä! — miete ja tunto? Viisaus, lempi?

Viisaus, lempikö! Ei! Ei! pyhät nuo nimet on.

Viisastelu on toinen, vain himo toinen on
noista.

Lempi ja viisaus, nuo kaks ovat taivahass' yks:

tuo on Uraania, hän, joka, kuin Sulotartenkin
äiti,

kaunis on, puhdas myös kuin omat tähtensäkin.

Kuin valo puhdas ja kaunis, jos orjantappurat otsaa
kruunaiskin; nimi sill' oikea — uskonto on.

Ajan kolme tytärtä.

---

olmest' ensin sisaresta
keskimmäistä rakastin.

Pienestä jo pahasesta
usein häntä suutelin.

Häntä vastaan useasti
juoksin, kättä puristin;
itkeissäni katkerasti,
hänen syliins uinahdin.

Herätessään poistui huoli:
kukan rungosta hän soi,
missä päiväss' yksi kuoli,
vaan mi toisen sijaan toi.

Nuorukaisna mielestäni
kukka näytti halvaks vaan,
itse oiva ystäväni
köyhemmäksi suloiltaan.

Virheit' etsin hipiästä
silmin mikroskooppisin.
Kun hän nauroi — vähät tästä;
kun hän suri, toruilin.

Hän huus: »Kiittämätön parka!
halveksithan Nykyistä;
(Tuo sen nimi) — mene, karkaa!
mua vielä kaipaat sä».

Siskon nuorimman luo tästä
siirryin, sitä rakastin.
Sitä esti näkemästä
lujat seinät luostarin.

Mä sen harsopilven takaa,
joka peitti muodon sen,
luulin — tuosta olin vakaa —:
löydän iki somuuden.

Vaan kun laulavan mä kuulin
immen näkymättömän,
sydämin ja korvin luulin:
taivaan enkeli on hän.

Tulevan — tuo nimi hällä —
suloista nyt soitin vain.
Turhaan! Työlläni sain tällä
syleillä vain soitintain.

Toivo! pyysi puhkeevainen
ruusu hältä pudonnut.
»Turha toivo kaikellainen;
olen kesken vanhennut».

Näin mä huusin toivomatta.
Mutta uuden ystävän
löysin aivan arvaamatta,
talvella kun tuli hän.

Vanhin ajan tyttäristä,
Entisyys, se nimi sen.
Leski! — mutta lemmikistä
seppel yli harsosen.

Surusta hän ihanana
hymys läpi kyynelten,
kokemukset viisahana
käytti vuotten menneiden.

Hieman synkkä luonnoltansa,
pois mun käski mennä vaan,
nuorempia siskojansa
neuvoi käymään katsomaan.

Vaimon' on nyt yks: se luopi
suloisiksi päiväni;
toinen ystävään: se tuopi
elon aamun iltaani.

Yön — tuon uneksitun vielä —
kolmas kätkee huntuhun,
kunnes tosi enkel' sieltä
astuu herättämään mun.

Yksipuolisuus.

Maan päälle oikeus kun astui taivainen,
hän oli tyttö kaks- ja kirkassilmäinen.

Vaan itserakkauden hän kohtas täällä maisen;
he riitaan joutuivat: tuo tunnoton
nyt toiseen silmään pisti peukalon
ja puhkasi sen kaunokaisen.

Terveellä silmällä hän kuitenkin
syvälle, kauas näki vieläkin;
vaan hyöty siitä oli pienokainen,
kun nyt hän näki toisen puolen vainen
kaikista kappaleista päällä maan.

Siks kaikkialla hän tarkalla näöllänsä
levottomuutta vain synnytti lähellensä,
sai, oikeutta huutain, kansat sotimaan.

Näin oikeus, jonk' yksimielisyyttä, rauhaa
maan päälle piti laatiman
ja kulta-ajan saattaman,
vaikutti, että nyt kaikk' alkoi sortaa, pauhaa.
Hän maat ja taivaat mullisti.
Siis Merkuriollen näin Jofur saneli:
»Maan päälle astu, poikani:
hirmuisen melun siell' ykssilmä toimeen saapi,
arvonsa aivan halventaapi
silmissä ihmisten ja jumalten,
kun antaa tuomion hän yksipuolisen.
Käy sievään, poikani, tee loppu metelistä:
toinenkin silmä maalle pistä!
Parempi puute näköaistimen,
kuin näkö yksipuolinen».

Jättiläinen ja keri.

 Kerrampa jättiläinen,
vuorellaan vaanien,
sai nähdä kerisen,
mi oli niin miesmäinen.

Ravittuna hän sen
kuitenkin syömään läksi,
kun suurten syötäväksi
pitääpi pienien.

»Otukset kaikki perin
tän puiston on mun», niin
hän huus ja hyppysiin
näpisti maasta kerin.

»Mit' tahtoo armonne?»
piipitti kerä. — »Pian
saat vapaan asuinsijan
vatsaani, tiedä se».

»O, kiitos! Siitä mullen
on liiaks kunniaa.
Yks seikka luvatkaa,
ennenkuin syödyks tullen».

»No lupaan sulle tään». —
»Vaan vannokaa se pitää». —
»Mä vannonkin; siis mitä?» —
»Mua älkää syökökään!»

Hei, törmän taakse karkaa
samassa kerinen;
vaan koura jällehen
käy niskaan kerä parkaa.

»Todista, seutu, voi!
jumalat, valat turhaa
on hänestä: hän murhaa!»
noin kerä vaikeroi.

»Oh, hiljaa!» julmus vastaa
ja kerin maahan lyö.

»Ei huoli jumalasta,
ken ihmisiä syö».

Ennen ja nyt.

Joululahja kaikille säädyille.

1801.

(Muutamia otteita).

Ennen leikist' impi, rouvakin
punastui kuin purppurasta.
Nyt he punaa saavat enemmän
lippahasta.

Ennen koko päivän rouva on
lasta hellin vaaliellut,
nytpä koko viikon, kunnes on
kirkotellut.

Ennen tytär äidin kanssa vaan
tanssijaisiin kulki aina.
Nyt voi hekin olla toisinaan
kilpailijaina.

Ennen kilvan täti, impynen
hyveen ohjeet oppi kovat.
Nyt he edest' takaa kilpaillen
paljain' ovat.

Ennen kuningas ja pappi sai
arvon, jälkeen Taivahaisen;
nyt saa viinaherra, jälkeen vain
paholaisen.

Ennen vapautta puoltaakseen
kuolla oli miehen tapa.
Nyt hän antaa kaikki, ollakseen
juomaan vapaa.

Ennen leivän vuoks vain ollut on
mestarikin puuhaamassa.
Nyt hän suree hätää valtion
kapakassa.

Ennen säilyi koti ahkeran
sata vuotta, yli senki.
Nyt jo nälkään nääntyy pohatan
pojan henki.

Ennen pisin ikä tarvittiin
suuriin töihin kokonansa.

Nyt ne nerot hautoo kilpaa — niin! —
hanhein kanssa.

Ennen kulkeneet ei kuskitta
vaunut, ajajatta vene.

Nytpä lääni ilman ohjia
kyllä menee.

Tähti.

Ritari Mairi lausui: »Tähden sain,
vaan kuinka, en mä tiedä tuosta.

En senvuoks ole juossut vain.»

»Tuon uskon», vastas Koukku; polvillaan ei
juosta».

Rouva . . . lle.

Olette Argus, rouvani; ei, enemmän!
näette yksin silmin, mit' ei sadoin hän.

Tohtori Ahmasen hautakiveen.

Tän alla maha lepäjää,
kenenkä, siit' ei huoli,
kun syödäkseen vain eli tää
ja syötäväksi kuoli.

Sohvi äidilleen.

Mist' ihmeestä se, äiti kulta, mahtaa tulla:
kun kanssani on kinastus
veikolla, siskoll', ammallä, niin mulla
on aina oikeus?

Päivän ääniä.

A.

Nyt tänä päivänä kaikk' ihan pilviin nostavat
miehen
eilen moititun.

B.

Niin, yöllä kun kuollut hän on.

Varjo.

Sivullas, takanas tai edelläsi
käy varjo, poistuu vasta tyköäsi,
kun tulee pimeä. Niin kuolo on
alati elämästä eroton.

Kukkaköynnös.

Sukunne, rouva, huomion saa köynnöksistä
suuremman, kuin tuo kukkakimppu neitisen;
kun kevät on myös aina aika kukkaisten;
vaan talvi ruusuin puettu — se silmiin pistää.

Vanha ja uusi järjestys.

Teon kiittää tekijää
ennen tuli myötään.

Uusi järjestys on tää:
tekijä kiittää työtään.

Puhe.

Huhutaan kaupungissa pahoin,
ett' oiva puhees ei sun muka ollutkaan.
On tuokin huhu! Kenenkä se oliskaan,
paits sinun vaan,
jonk' ostat aivan omin rahoin!

Eräälle työkumppanille.

Sä naurat arvostelua, min saan,
sä, jota kenkään ei viel' ole morkkaellut.
Vaan ken voi sua arvostellakkaan:
ei lue yksikään, mit' olet kirjoitellut.

Kointähti.

 Sinusta, Jesus, milloin
mä elin erossa,
harhailin yössä silloin
maailman korvessa.
Syvyyden reunall' aivan
mä petyin kulkemaan,
ja sumu multa taivaan
jo kätki kokonaan.

Tukea varsin vailla,
toivotta seisahdin:
ah, kolkon kuolon mailla
mä olin, huomasin.

Vaan silloin sanas paistaa
minulle, Jesus, soit,
taivaaltani ja maista
pois sumun synkän loit.

Kointähti aamuruskon
koittaissa valaisi.
Mun sieluni sen uskon
silmällä havaitsi.
Suloisna seisoi perin
vuorella Taborin;
vaan priiskoitettu verin,
ah, olit kaunihin.

Toit meille taivaan valon,
ja valoon lähdit Sa,
taas nousit, armon jalo
aurinko, Jumala.
Sielumme Sulta perii
vain voimaa, eloa.
Ah, sinusta ken erii,
on kuolon varjossa.

Sovituksen oppi.

Valitus.

oi mä synnin kurja vanki,
saalis kerran kuolemanki!

Miss' on turva, toivoni,

kun mua syyttää ankarasti

aivan nuoruudesta asti

koko kurja eloni?

Hyveen kuori kaunokainen,

mailman silmiin paistavainen,

mikä Herrasta se on?

Kupla, uiva virran vettä,

kuori ilman ytimettä,

tyhjä kaiku kallion.

Tekisin mä parannusta;
pitemmälle aikomusta
en vain ehdi milloinkaan.
Syntiäni itken sängen —
kohta samaan syntiin lankeen:
velka kasvaa ainiaan.

Syntini on selvät, julki.
Mikä ajan virtaa kulki,
muuttumatta ijät' on.
Ei vain mitä töin ja kielin
rikoin, vaan myös mitä mielin,
säilyy asti tuomion.

Lapset Aatamin me ihan
kaikki synnin velan, vihan
alaisia olemme.

Herran hylkäämä se suku
eikö auttamatta huku,
iki kuoloon synny se!

Voiko Herra, joka kauhun
tuottaa elementtein pauhuin,
niinkin tehden hyvää vaan,
voiko tomulle Hän kostaa,
iki tuhon sille nostaa,
min loi rakkaudestaan?

Heikkous lohduttaa näin koittaa,
 vaan ei voi sen ääni voittaa
 ääntä käskyn yhdenkään.
 Vapaus rikkoa tai kuulla
 mulla on; siis turhaa luulla:
 rankaisematta mä jään.

Pyhä! laulaa serafimit,
 pyhä! pyhä! kerubimit
 luona Herran istuimen.
 Paha poistuu, säilyy jalo,
 missä loistaa Herran valo
 halki täydellisyyden.

Vastaus.

Kuule! Sana taivahasta,
 joka kutsuu kuolemasta
 sinut, kuolon saalihin,
 lailla kirjan, joka vangin
 hetkellä jo kuolemankin
 päästää alta piilunkin.

Kuule, tule riemuiseksi:
 Sana syntyi ihmiseksi,
 Herran Poika ainoinen
 alas astui veljeksemme.

Meitä nyt Hän, vertaisemme,
tahtoo luokseen taivaasen.

Meille rauhan, siunauksen
tuo Hän, uhri lunastuksen,
Isän luona rukoillen,
oikeuden sijaan tuopi
armon, esimerkkins suopi,
meitä sillä neuvoen.

Kuinka Herran tietä pyhää
synnin sitehissä yhä
orja käydä saattaakaan?
Joka kuoli puolestasi,
Hän sua kuulee, pahastasi
päästää, käy sua johtamaan.

Velkas syvyyden jos ratki
tunnet ynnä tunnustatki
katuvaisna, uskossa,
kiitollisna mahdat ottaa
armon taritun ja totta
tunnon rauhast' iloita.

Koeta kiusaukset kestää!
Liha halajaa — sit' estä! —

väärään rauhaan nukkumaan.
Valvoa ja kilvoitella
täytyy sun ja odotella
Herran kättä aikanaan.

Rukoile sä innoin aivan,
kunnes kuolemassa taivaan
hedelmäinen kypsyypi.
Silloin mainen katoaapi,
sielus siellä olla saapi,
miss' on ilo ijäti.

Kuolinhuokaus.

(Kuolevan virsi).

On tullut lähtöhetken'
tahdostas, Jumala.

Mä tyytyin alan retken,
odottain Sinua.

Vain turhuus, puutos mulla
on täällä osanain.

Sun luokses tahdon tulla.

Ah, tule, Jesus, vain!

Ah, paljon rikoin vastaas;
vaan katson ristillen:
verestäs, kuolemastas
on osa sielullen'.

Myös minun puolestani,
o, Jesus, täytit lain.
Ah, ota kuoltuani
sun luokses sielu vain!

Murheella jätän minun
omani jälkeeni.
He, Herra, ovat Sinun,
heit' otat huomaasi.
Heit' ohjaa polullesi,
osoita heille tie,
ja vihdoin taivaasesi
meit' yhteen kaikki vie!

Siunatkoon teitä taivaan
Jumala ainiaan!
Hän tietää yksin aivan,
ken ensin kutsutaan.
Siks kunnes silmät suljen,
puolestain rukoilkaa,
ja tielle, jota kuljen,
myös valmistaukaa!

Muistolaulu.

Ah, murhe kuolevaa vainoopi, mieltä viilee,
sivulla ilon käy, sen pukuhunkin piilee.
Ei minkään piirin vuosi vierrä vois,
niin ett'ei muisto silmään vettä tois.

Niin, murhe se on elon varjo,
mi käydessä vain pitenee;
vain kaihoa meille se tarjoo,
mi muistoa myös ravitsee.

Siellä vasta loppuu kaipuu,
miss' ei armaas lähdekkään
noustessas, ja missä vaipuu
pääsi rauhaan lepäämään.

Minne katoot, yksin siellä
loppuu turhuus, tuska, työ.
Levon täällä suo vain yö;
ylhäällä vain löydät vielä
valon, levollisuuden,
rauhan, täyden totuuden.

Katariina Maununtytär.

On onneton, ken joutuu majastansa,
miss' hyve, rauha vain on osanansa,
jyrkille huipuille, miss' Onnela
on jylhään ukkospilvein peitossa.

Iloisna juoksin kotilaaksosissa
vaan säikkyin saleissa ma kultaisissa.
Hain, vaan en enää ajan iloisen
viattomuutta löynnyt lapsuuden.

Ol' osa jalo mulla sitä vastaan
lohduttaa puolisona kuningastan',
rauhoittaa häntä, viettää valvoen
ääressä lampun lepons hetkisen.

Mökistä nosti hän mun valtaan kanssaan.
Kahleihin vaihtui hänen purppuransa.
Tyrmässä tu'in häntä kädellään:
ah, olis haudassakin vieressään!

Voi! hänestä mun riisti tyly veli:
hän vankeudessaan nyt yksin eli.
Kerjäillä hänen poikans täytyi vaan,
maan päältä tuskin löytäin hautaakaan.

Nyt olen onnen puuskista mä poissa
kuolleiden rauhaisissa asunnoissa.
Tää seutu vielä muistaa kyynelin
mun hyveeni ja kohtalonikin.

Muudan tapaus Atenassa.

---

 lens pakoön lintunen pois kalasääsken tieltä
torille luokse tuomio-istuimen.

Sylissä tuomarin se turvaa etsi sieltä.

Rukous nöyrä, suru kärsivällinen

ja viattomuus sen silmistä raukan hohti.

Käteensä tuomari sen sai — sen sydän pohti —
hän hengettömäksi sen naurain puristi.

»Pois!» huusi kaikki kansa uhkaavana.

»Pois istuimeltas!» huus nyt viisaat, »jurmuri!
et olla saa sä edes mestaajana».

Pyhimystaru.

Epifanius ol' lempeä,
hurskas, vaan ei ahne, ylpeä.

Kerran hälle muudan vaimonpuoli
lausui itkein: »Puolisoni kuoli;
minulla ei leivän palaakaan.
Millä keinoin nyt mä kurja saan
ensin hautaan vainajan ja sitten
jotain suuhun pienten itkevitten?»

Rahansa soi piispa kukkarosta,
lausui paljon lohduitusta, josta
yksi lause kuului: »Jumalaan
turvaava viel' elää kuoltuaan;
nimelt' elävä on sitä vastaan

moni, jok' on kuollut oikeastaan».
Vaimo juoksi, rahat kourassaan,
naurain pois. »Ei hätää ollenkaan»,
huus hän miehellensä, joka matki
kuollutt' eläen. »Pois pian ratki
toiseen paikkaan eloon riemuisaan».
Mutta mies ei vastaa sanaakaan.
Hämmästyin hän miehen ruumiisen
koskee — kylmään, jäykkään, kuolleen.

